

„Rájöttem, hogy átvitt értelemben milyen sok hiábavaló kacattal, tárggyal vettem körül magam. Hogy tárgyközpontú világban élek. Később aztán elindult bennem az út, és talán még nem is vettem észre, hogy befelé járom.”

► A Camino szemekben ragyogó titka – 4. oldal

„A lányok tegnap este imádkoztak a kőműves bácsikért, és azok ma reggel meg is jelentek. Végre halad a munka. Eddig csak bontás volt, most már omlás is. Az ajtók, ablakok fölötti boltívek zuhogtak le sorban. Ahol nem, ott nagyot fohászokdtunk.”

► Tengelicen innen, felújításon túl – 10. oldal

Közös hit, közös gondolkodás ► 3. oldal
Kisfilm egy evangélikus faluról ► 5. oldal
Betonba mintázva ► 5. oldal
A magyar kultúra napja ► 6–7. oldal
Milyen újat szeretnél? ► 9. oldal
Angyalok pedig vannak ► 9. oldal

FOTO: BOITTA DÉNES

Közösségben Krisztussal és egymással

Az ökumenikus imahét megnyitó istentisztelete a Szent István-bazilikában

► Hatalmas gyülekezet várta az ökumenikus imahét megnyitó istentiszteletének szolgálattevőit január 15-én, vasárnap este a budapesti bazilika padsoraiban. E sorok írója tizenöt éve vesz részt e hét alkalmain, így tapasztalatból mondhatja: eleinte még az ünnepi megnyitókön is alig telt meg a templomok egyharmada. Így most öröm volt látni, hogy tele voltak a padsorok. Évről évre egyre többen keresik a keresztény közösséget, az imádkozás ezen alkalmait, amelyek összegyűjtik valamennyi keresztény felekezet tagjait.

A bejáratnál kézbe kapott istentiszteleti rend azt bizonyította, hogy ide nem csupán hallgatásra, szemléldésre gyűltek össze az emberek, hanem gazdag liturgiában is részt vehetnek. Több alkalom van arra, hogy énekeljen a gyülekezet. Litániák, könyörgések, hálaadó és közbenjáró imádságok segítik, hogy aktívan

kapcsolódhasson bele mindenki az istentiszteletbe.

Az ökumenikus imahét előkészítő anyagát a Keresztény Egység Pápai Tanácsa és az Egyházak Világtanácsának Hit és Egyházszerződés Bizottsága több mint három évtizede közösen állítja össze. A múlt vasárnap kezdődött hét bibliai mottója: „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)

Az első nap témájában kettősség tűnik ki. Az ígértetésekből egyrészt kirajzolódik, hogy a megkeresztelt egy-egy keresik a Krisztushoz és rajta keresztül az egymáshoz tartozás közösségét. Másrészt megszólal a bizonyoságtétel arról, hogy milyen nagy ereje van a közös imádságnak.

A bazilikában a magyarországi megnyitónak tekinthető múlt vasárnapi alkalom során először D. Szabik Imre püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke prédikált arról, hogy – amint Luther mondta – Isten imádság által tartja meg a világot,

különben már rég elpusztult volna. Isten szeretete átjár bennünket, ezért érzünk felelősséget a teremtettségért; az életünket kezében tartja, ezért van jövője, távlata világunknak.

Római katolikus testvéreink a 2006. évet a népiünk lelki megújulásáért való imádkozás esztendejének szentelik, és ebben mi testvérek vagyunk. Az „egy Úr, egy hit, egy kereszténység” megvallásával mi ugyanakkor az Úrnak a szolgálatában állunk, benne hiszünk mindannyian, akik hallgatjuk igéjét – fejtette ki az evangélikus elnök-püspök.

Paganiniról feljegyeztek egy történetet. Egy zenekari hangversenyen egyszer csak kialudtak a lámpák, és a zenészek sorban elhallgattak. Ő játszott tovább. Közben hűrok pattantak le a hegedűjéről, de ő egy húron is végigjátszotta, befejezte a zeneművet, és teljes sikert aratott. Nehéz történelmi időkben az egyház is ezen az egy húron, „az evangélium húrján” játszhat. Ma több húron is játszhatunk: talán az oktatás és nevelés, talán a művészetek húrjain is, de az az egy húr – az evangélium húrja – nem szakadhat el, mert a posztmodern ember is keresi és várja azt a fogantyút, mely az élet értelmét adhatja, a család védelmét segítheti, tartalmat adhat életünknek, hogy emberiséggel, hittel és szeretettel élhessünk – hangsúlyozta Szabik Imre.

► Folytatás a 8. oldalon

Sztárvallomások hitkérdésekről

„Pontok és felkiáltójelek az egyik oldalon, kérdőjelek a másikon” – az egyik vendég így jellemezte találóan a meghívottak – Eperjes Károly és Rudolf Péter színészek – közötti különbséget az Angyalfa Alapítvány által szervezett, a hit kérdéseivel foglalkozó beszélgetéssorozat legutóbbi alkalmán. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem dísztermében múlt pénteken összegyűlt hallgatóság először a hitben járó Eperjes Károly előadását hallgathatta meg, aki az öntörvényű profánnal az Isten törvényén alapuló szakralitást állította szembe, majd Rudolf Péter osztotta meg a hit dolgában még kereső ember belső vívódásaitól sem mentes problémafelvetéseit a közönséggel. A személyes vallomásokat komoly teológiai kérdéseket feszegető beszélgetés követte.

■ BZS

Eperjes Károly és Rudolf Péter

FOTO: BOITTA DÉNES

Imaheti visszapillantás

Mindig szívesen várom az év eleji ökumenikus imahetet. Alkalmam ez a más felekezetek lelkészeivel és híveivel való találkozásra. Esély arra, hogy túllássunk saját gyülekezetünk olykor szűkre szabott határain, a magunk egyházának kerítésén. Lelkészek mondhatják el egymásnak gondolataikat, új kezdeményezések tapasztalatait, régi alkalmak új tartalommal való megtöltésének kísérleteit.

Sok esetben közös rendezvények megtervezésére is sor kerülhet. Egyik gyülekezetünkben például közös kirándulást szerveztek, míg az ifjúság a labdarúgásban mérte össze erejét. Fővárosunk egyik kerületében közös családi tanácsadó és szociális támogató központot hívtak életre. Összefogással, együtt többre lehetünk képesek, mint külön-külön, felekezetenként. Egy-egy községben a közösen rendezett farsangi összejövetel jó példa lehet a kulturált szórakozásra is. Ha a különböző felekezetek tagjai együtt imádkoztak, miért ne kapcsolódhatnának ki a megszokott formákon túl ugyancsak közösen?

Napjaink gyakran észlelt jelensége a szekularizáció, más szóval az elvilágiasodás. Ez az egyháztól való elfordulásban, a keresztény életforma elutasításában, a vallásos tradíció semmibevételében érhető tetten. Szülők nem kereszteltetik meg gyermeküket, fiatalok nem igénylik a templomi esküvő ünnepélyes áldást hordozó istentiszteletét, a megkonfirmáltak is inkább az egyházból kikonfirmáltaként értelmezik önmagukat.

Ha a sötétben látás borongós hangulatával közelítünk a jelenséghez, könnyen elfelejtjük a száz éve született Bonhoeffer véleményét. Ő úgy látta, a világ e jelenségeiben az az lényeg, ami lényege szerint: jelesül világgá. Ez fájdalmas élmény lehet egy lelkipásztor részére, de fel kell tennie a kérdést: mit kellene másként cselekednie ahhoz, hogy a folyamat megváltozzék? Más szóval inkább kihívásként kell értenünk az elvilágiasodás erősödő szellemi-lelki jelenségét, mint keseregünk felette. A megkeseredés víze másokat is szomorúvá tesz, mi pedig az örvendező kereszténység követői vagyunk ebben a világban. Az ökumené arra is tanítgat bennünket, hogy – túllátva a saját gyülekezetünk-egyházunk határain – felfedezzük a testvéregházak kezdeményező próbálkozásait, s magunk is új ösvények járhatóvá tételébe kezdjünk, új tartalommal, új módszerekkel s több imádsággal.

Protestáns veszelje a magunk egyházának leértékelése. Amíg katolikus testvéreink minden alkalommal imádságban említik, hogy az Úr tekintsen egyháza hitére, segítse küldetésének jobb betöltésében, addig protestánsokként gyakran hallunk – okkal, ok nélkül – rosszindulatú megjegyzést vagy egyenesen becsmérlő kritikát még saját híveinktől is. Tudom, hogy olyan világban élünk, ahol könnyebb a szalkát észrevenni a másik szemében, mint a sajátunkban a gerendát, más szóval szívesen kritizáljuk a másikat. De ehelyett jobbat ajánlok. Tegyük fel a kérdést magunknak: mit tehetek én a gyülekezetemért, egyházamért, hogy jobb, igazabb legyen a róla alkotott vélemény? Aktivizálni kívánom a kedves Olvasót az imahét után. Legyen kezdeményező, tette kész annak érdekében, hogy többen részt vegyenek a gyülekezeti alkalmakon, hogy meghittebbek legyenek a bibliaórák, s áldozatkészebbek a gyülekezeti tagok. Hadd jusson a rászorulóknak, a többgyermekes családoknak...

Max Weber, az ismert szociológus-közgazdász írja egy alkalommal, hogy aki a lehetségeset meg akarja valósítani, annak olykor a lehetetlenre kell vállalkoznia. Lehetőség, hogy jobb híre legyen egyházunknak, nagyobb vonzása gyülekezetünknek, ha nem visszavonulunk a semmittevés tétlenségébe, és a rossz hír-keltés ádáz ellenséges ruhájába öltöztetjük magunkat, hanem azt kérdezzük magunktól, lelkészüinktől: mit tehetek a gyülekezetért, végső soron az evangéliumért? Az egyháznak ugyanis az a rendkívüli megbízatása és méltósága, hogy az isteni örömhírt terjeszthesse a világban. Helyette ezt senki más nem végzi. Ezért illeti meg tisztesség egyedül.

Az ökumenikus imahét alkalom volt arra is, hogy az egyház végiggondolja, mit szólnon a kortárs szolidáris, de mégis kritikus hangján.

A posztmodern ember is vágyik fogódzóra, keresi a kapaszkodót, amikor szembetalálja magát a sors kiszámíthatatlan eseményeivel, saját sorsa fenyegető rémeivel, mint a munkanélküliség, a hirtelen ránk törő betegség vagy az elmúlás sötét éjszakájának közeledte. Ajánljuk az Isten igéjében és ígéréteiben bízó biztos menedéket, erős fogódzót!

Elfelejtettünk ünnepelni. Isten nélkül kiüresedik az ünnep tartalma. Kellemes vendéglátás, jóízű beszélgetés kerekedik belőle. Valaki azt mondta, nem vagyok vallásos, de mindig eljöttem az ön ígértetéseit meghallgatni, szűkségem volt rájuk...

Túlértékelt az anyagi szerepe. Nagy a kínálat. A reklámok is egyre elégedetlenebbé tesznek bennünket. Túlságosan szélesre nyílt az olló a szegények és gazdagok között. Akinek több adatja, annak nagyobbra kell nyitnia a pénztárcáját az elesettek és rászorulóik felemelése érdekében.

A család intézményét jobban meg kell becsülnünk és védelmeznünk! Itt válnak gyermekeink s unokáink nyílt, őszinte, kiegyensúlyozott – vagy sérült, saját érdeküket hajhászó, betegesen elégedetlen emberekké. Itt tanulják az alapvető emberi értékek megbecsülését vagy semmibevételét. A változó érzelmek kihűlt tűzhelyei mellett didergő gyermekek sorsa nemcsak saját életüket megrontó tapasztalat lehet, de a nemzet jövőjét is meghatározza.

Végül el kell mondanunk Petőfivel: a jognak asztalánál mindenki egyaránt foglaljon helyet, mert ezt kívánja emberségünk és a sokat emlegetett jogrend, a demokrácia. Mi hozzátesszük: Isten-képűségünk megbecsülése is az egyenlő mérték és merítés alkalmazását teszi kötelezővé egyházban és társadalomban egyaránt.

Hadd fejezzem be e rövid imaheti visszapillantást az elmúlt évben tragikus körülmények között elhunyt Roger Schütz atya gondolatával: „Amikor az egyház meghallgat, gyógyít, megbékít, olyankor válik azzá, ami a legragyogóbb aspektusa: a szeretet kristálytisza tükröződésévé.”

Szent meggyőződéssel vallom, hogy a mostani ökumenikus imahét is segített sokunkat keresztényi és egyházi küldetésünk „kristálytisza” megvalósításában. „... ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük” – mondja s ígéri a mi közös Urunk, Jézus Krisztus.

■ D. SZABIK IMRE püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke

É L Ő V Í Z

Érted is,
amit olvasol?

Újévkor bibliai Útmutatót veszünk, és naponta elolvassuk a kijelölt igéket. Ilyenkor, év elején persze sok jó tanácsot lehetne adni: mit olvassunk, hogyan olvassunk és így tovább. De van egy igen fontos kérdés, amelyre nem szoktunk gondolni. Ezt a kérdést tette fel ApCsel 8,30b szerint Fülöp is az etióp főkomornyiknak, amikor az udvari főember Ézsaiás próféta könyvét olvasta: „Érted is, amit olvasol?”

Közismert, hogy a mai rohanó világban ritkán beszélgetünk egymással. És aki beszél, inkább csak saját magáról beszél. Alig fordul elő, hogy a másiktól kérdezzünk, annyira el vagyunk foglalva a magunk dolgaival. De Fülöp ebben a történetben nem magáról beszél. Érdeklí a kincstárnok sorsa. Érdeklí, hogy mit olvas. S érdeklí, hogy érti-e, amit olvas.

Ha elolvassuk ezt a fejezetet a 26. versről a 40. versig, látjuk, hogy az egész történet a Lélek vezetését mutatja. Ő indítja, vezeti és irányítja Fülöpöt, akinek célja és küldetése van. Eszköz tud és akar lenni Isten kezében.

A magának élő ember képtelen erre. De jó, ha életünk úgy kerül Isten kezébe, ahogyan Fülöp esetében látjuk, aki meg tudott állni a másik ember mellett, hogy segítsen. A naponkénti, hűséges igelvasás mellett is szükséges magunknak is felvetni a kérdést: értem-e, amit olvasok? Sőt megkérdeznünk is: eljutottam-e már Jézushoz, megtanultam-e már, hogy nekünk a naponkénti igelvasásban is mindig a Megfeszítettet kell keresnünk?

Az „útmutató” szónál gondoljunk arra is, amit Jézus így fejezett ki: „Én vagyok az út...” (Jn 14,6) Tehát nem elég igeverseket, -szakaszokat olvasni, hanem a cél mindig az Út, vagyis Jézus.

Érted-e, amit olvasol? Ez nem értelmi megvilágosodást kíván! Hanem azt jelenti, hogy valaki látni kezdi azt, amit addig nem látott. Ahogy Jn 9,25-ben a vak mondja az őt faggató farizeusoknak: „Egyet tudok: bár vak voltam, most látok.”

Ilyen a hallás is. Van, aki éveig jár templomba, „hallja” az igét, de csak külsőleg... És egyszer eljön a perc, amikor új, „belső” hallást kap. Ettől kezdve már nemcsak hallja, hanem meghallja a személyesen neki szóló üzenetet. Gondoljunk a fiatal Sámuel történetére! Ő is keresztülment azon, hogy végre megnyílt a füle, és örömmel mondhatta: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,9)

Boldog az, akinek életében eljön ez a pillanat. Most már hallja, látja, érti, hogy Jézus neki is Megváltója. Azt olvassuk, hogy a kincstárnok hitt, megkeresztelkedett, és örömmel ment tovább az útján. Öröm – biztosan volt addig is öröm az életében, de amit most kapott, az valami új, valami egészen más öröm.

■ GÁNC S ALADÁR

SEMPER REFORMANDA

„Aki valóban jót akar cselekedni, azt nem a szegénytől való félelem vagy a dicsőségvágy indítja, hanem sokkal nemesebb, magasabb indítékek: Isten parancsolatai, Isten félelme, Isten jótetszése, Istenbe vetett hit és Isten iránti szeretet. Akiket nem ezek az indítékek ösztönöznek, hanem a szegény és dicsőségkeresés, azok máris elvették jutalmukat, amint az Úr mondja, mert amilyen az indíték, olyan a cselekedet és annak jutalma is; az ilyen indítékből fakadó cselekedet azonban csak a világ szemében jó.”

► Luther Márton:
A jó cselekedetekről
(Takács János fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁNI HARMADIK VASÁRNAP – 2Kor 5,1-15

Ami a leprás bőrnél is csúnyább

A VASÁRNAP IGÉJE

A lepra, azaz a bélpoklosság – talán hihetetlen, de sajnos igaz – még mindig nem tűnt el bolygónkról. Ezért (is) indokolt, hogy megemlékezzen róla, áldozatairól és az ellene küzdő orvosok erőfeszítéseiről a világ azon szerencsés része is, amely csak a történelemből, regényekből tud erről a szörnyűségről, regényekből tud erről a szörnyűségről, regényekből tud erről a szörnyűségről, regényekből tud erről a szörnyűségről.

Január 30-a a lepra elleni harc világnapja. A betegséget korábban már legyőzték hitték, azonban még ma is millióian szenvednek benne világszerte. A lepra kórokozóját 1873-ban Gerhard Hansen norvég orvos izolálta. A betegség 1982 óta ugyan gyógyítható gyógyszer-kombinációval, de kezelése hosszadalmas és költséges.

A bélpoklos Naamán történetét olvasva arra a felismerésre jutunk, hogy az Ószövetség kora és „modern”, büszke, gőgös korunk között íme, sokkal kevesebb különbség van, mint gondolnánk. Ma is felütik a fejüket betegségek, járványok, melyekkel szemben az orvostudomány hallatlan fejlődése ellenére is tehetetlen (például madárinfluenza). Vannak kiszolgáltatott, kétségbeesett, az utolsó szalmaszálba kapaszkodó betegek és őket körülvevő közömbös, tőlük féltő vagy velük ellenséges környezet. Persze vannak a szenvedőt megszánni tudó jó lelkek, hitüket megvalló tanúságtévők is, akik megtapasztalták, hogy velük van a gyógyulást, az életet adó Uristen.

Naamán fővezér, az Izraellel háborúban álló szír nép hadseregpáncsornoka nagyon beteg. Fogoly izraeli szolgálóleánya már a betegség jelentkezésekor a helyes irányba tereli: a samáriai próféta segíthetne rajta. Naamán mégis Izrael királyához kap ajánlólevelet. Csakhogy a királyok – bár hadseregek és alattvalók ezrei felett rendelkeznek – a halálos kórral szemben tehetetlenek. Ráadásul a király csapdát is sejt. Megpróbál a helyzetből fölényrel kikerülni, bár be kell vallania tehetetlenségét (7. vers).

Egyetlen esély maradt: Elizeus, Isten embere, a Mindenható prófétája. A bajban lévő nemigen válogathat. Ki ne ismerné a betegségben szenvedő lélek kiszolgáltatottságát? Mit meg nem tenne bajában az ember a gyógyulásért? Ezért is meglepő a fordulat, amely következik. A Biblia az emberről – hála Istennek – nem retusált képeket közöl. („Lepránkból” való gyógyulásunk feltétele, hogy felismerjük halálos betegségünket, egyáltalán, megismerjük önmagunkat, és orvoshoz forduljunk.)

Az indulat, a hirtelen harag, a gőg, a hamis büszkeség tör ki Naamánból. Miért? Mert Naamán mást várt. Lehet,

hogy leprával elcsúfított teste szebb, mint a lelkében lakozó indulatok? Majdnem az életével fizet azért, mert a prófétától kapott egyszerű utasítás (10. vers) fényévekre van az általa előre elképzelt, személyéhez, státusához, kocsijaival reprezentált nagyságához méltó gyógymódtól, s mint ilyen, neki nem is kell. Olcsó. Hatástalan. Biztosan csalás is az egész – gondolja. „Az ember tragédiája”, mondhatnánk, ebből a történetből is tökéletesen dekódolható: az ember megbotránkoszik a szabadítás módján, útján, egyszerűségén, és haraggal (!) válaszol az Isten kínálta gyógyulásra, üdvösségre. Jézus másképpen jött (betlehemi jászol), szólt (egyszerű szavak, példázatok), élt (nem volt hova fejét lehajtania, mégis nagyevő, -ívó hírében állt) és főleg: másként halt (keresztben, gonosztevők közt), mint ahogy azt az ember elképzelte, elvárta!

Talán nekünk is szólt már valaki arról az Orvosról, Isten közénk jött Emberéről, Fiáról, aki meg tud gyógyítani bennünket. Talán el is indultunk az úton. De hirtelen haraggal megelve visszakozunk, vitába szállunk, okoskodunk: „Ennyi lenne? Hát erre van nekem szükségem?”

Mai „leprások” sokasága nyit be százféle ajtón, hogy gyógyulást találjon. A kínjaik különbözőek; problémájuknak lehetnek látható, testi tünetei, mint a leprának, vagy láthatatlan jelei, és hívhatják kiüresedésnek, függőségnek, lelki bánatnak, csalódás-

nak, krízisnek. Bemennek tehát orvosságért az „Élj a mának!”, a „Fogyassz!”, a „Felejts!”, a „Habzsold az élvezeteket!” és hasonló feliratú ajtókon. De odabent nem vár rájuk gyógyulás. Sem az ezotéria, sem a mágia, sem a sámán, sem a kuruzsló nem tud rajtuk segíteni. De próbálkoznak itt is, ott is. A mi felelősségünk – az Isten keresztségének vizében újjászületett, kegyelme és bűnbocsánata által életet és megtartott keresztnyek felelőssége –, hogy ott vagyunk-e mellettük, és szólunk-e, mint az izraeli szolgálóleánya: testvérem, te is eljuthatsz ahhoz, aki meggyógyít, aki engem is, aki szintén bélpoklos voltam, megszabadított. Csak tedd is meg, amit az én Uram mond.

Happy enddel végződik a történet. A lepra letisztult Naamán bőréből. De ami még ennél is fontosabb: Naamán szívében hit született. Egy lélek megmenekült a kárhazottól, hazatalált az egy igaz Istenhez. A leprások világnapján gondoljunk rájuk – és Naamán-önmagunkra! De mindenekfelett adjunk hálát Krisztusnak, aki – bár nem érdemeljük meg – mégis megszabadít.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Imádkozzunk!

Urunk Jézus, ne undorodj lepránál is csúnyább, halálos kórunktól: bűneinktől. Tisztíts meg minket, hogy hitben, szeretetben, tisztaságban neked szolgáljunk, és téged dicsőítsen életünk. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mindenható, örök Isten, mennyei Atyánk! Fiadban felvállaltad emberi létünk nyomorúságait, és feloldoztad megkötöttségünket. Szabadításod által születik és újul meg bennünk a hála és a hit bizalma, amellyel könyörgünk hozzád.

[Lektor:] Fiadban megbékéltetted magaddal a világot, a földet elrejtőző, menekülő embert. Végzetlen szeretetedet jelentetted ki, amely otthonává lehet mindannyiunknak. Könyörgünk minden emberért, aki még nem talált rá léte kétségei, fájdalmai között a gyógyulásra a te szeretetedben. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Fiadban a reménytelenül betegséggel küzdők szenvedését is megszüntetted. Könyörgünk gyó-

gító erődért minden embernek, akit betegség keserít. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Fiadban gyógyító közösséget hívtál el: az egyház közösséget. Könyörgünk gyülekezetünkért. Add, hogy a benned bízó közössége megújuljon a benned való bizalomban és az egymás iránti szeretetben. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Fiadban gyógyítod azokat a sebeket is, amelyeket saját magunk ütünk bűneinkkel, mulasztásainkkal, közönyünkkel magunkon és környezetünkön. Oldozz fel bennünket megkötöttségeinkből. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Fiadban az életnek adtál örök gyógyulást, legyőzted a bűnt és a halál hatalmát. Nyitottá tetted életünket végtelen szeretet iránt. Könyörgünk mindazokért, akik a halál rettentésével néznek szembe. Hadd lássák meg, hogy Fiadban ebben a mélységben is velünk jársz, és elvezetsz örök országodba. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lelkés:] Mennyei Atyánk! Fiadban az élet gyógyulását ajándékoztad nekünk. Add, hogy ennek reményességében járjunk azon az úton, amelyre elhívtál Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 2.

Újra érteni

LITURGIKUS SAROK

► Az éveken, évtizedeken keresztül használt szövegek egyfajta biztonságot adnak, otthonosságot teremtenek a liturgus és a hallgató számára egyaránt. Ugyanakkor azt a veszélyt is magukban rejtik, hogy elszürkül, monotonná válik az, amit az istentiszteleten mondunk és hallunk. Az új Liturgikus könyv kézbevétele azt jelenti, hogy – fáradságos munkával, de – megújulhat a már ismert mondatok sora, új értelmet nyerhet a sokkal nagyobb odafigyeléssel és tudatossággal olvasott liturgikus szöveg.

Az új Liturgikus könyv alkalmat ad arra, hogy megújuljon a bibliai és imádságszövegek mondása és megértése. Tudjuk jól, hogy egyugyanazon szöveget többféle módon lehet megszólaltatni. Nem mindegy, hogy milyen hanghordozással, milyen hangerővel, milyen hangszínnel, milyen tagolásban mondjuk. Lehet ugyanazt a mondatot gyorsabb tempóban és lassabb, méltóságtelesebb módon elmondani, lehet nagy hangon és halk-szelíden, lehet belső tűzzel és hűvös objektivitással. És tovább is sorolhatnánk a variációkat.

Azok, akiknek a liturgiában aktív szerepük van – a lelkészek, a lektorok, az imádságban részt vevők –, élhetnek azáltal a lehetőséggel, hogy először a maguk számára olvassák a szövegeket. A liturgia kész szövegeinek, az agendák rögzített formáinak és liturgikus anyagainak az a nagy kísértésük, hogy ott helyben, az alkalmon olvassa őket először a szolgáltató. „Ha tudom, hol kell felütni a könyvet, akkor meg az egész minden gond nélkül. Ha pedig hosszú évek óta benne vagyok a gyakorlatban, akkor már kívülről fújom az egészet...” Észre sem vesszük, s becsúszik egy-egy lapszus, nem tulajdonítunk nagy jelentőséget egy rossz hangsúlynak, legyintünk egy ügyetlenül kimondott mondat kapcsán. Pedig a jól ismert szövegekben és az új, még el nem hangzott mondatokban egyaránt rejlik olyan kincs, amely csak akkor kerül a felszínre, ha készülünk a felolvasásukra.

Számtalanszor átéltem, hogy a készülés közben újraolvasott szövegek – bár milyen régóta ismertem is őket – mindig kínáltak új élményt. A korábbi Agenda szövegeinek évtizedes gyakorlása sem merítette ki a forrás minden kincsét. Mindig újra rácsodálkozhatunk egy-egy szövegre. Mindig újra felfedezhetjük a

már megszokott szövegek frissességét és gazdagságát. S ha frissként olvassuk őket, akkor a gyülekezet előtt is ezzel a töltéssel és ezzel az erővel hangzanak el. Másként hallja a gyülekezet a nem csupán felolvasott, hanem megszólaltatott szöveget. Ugyanígy: a Liturgikus könyv új szövegei elemi erővel hatnak már az íróasztalnál, a készülődés helyén. S ha ott magunknak mondva meg tudjuk szólaltatni őket, akkor könnyebben ér el a hallgatók fülebe, sőt szívébe a gyülekezet előtt felcsendülő hangszor.

Ne feledjük, hogy a liturgikus szövegek – bár némán olvasva is élményt jelentenek – hangos olvasásra készültek. A hangos felolvasásra készült szövegek világa pedig más, mint a némán olvasandóké. Ezért is hallatlanul izgalmas már a felkészülésnél is hangosan olvasni. Jó lenne tudni, hány papi házban és hány lektor otthonában hangzik el hétközben vagy szombat este hangosan is a liturgia egy-egy szövege. Másként csendül fel az

oltár előtt egy zsolttár, egy Kyrie vagy egy kollektá, ha már előtte hangos olvasással is elsajátította („sajátjává olvasta”) a szolgáltató.

Műfajonként is más és más a megszólaltatás titka. Másként kell olvasni a dicsőségmondást és másként a bűnbánati imádságot. Másként az egyszerű közléseket és a kiemelt akklamációkat. Másként kell, hogy csengjen a Kyrie magasztaló szava és az Úr békességét meghirdető, oltárhoz hívogató szó. Itt is lehetne még bőven sorolni a példákat. A különböző műfajú szövegeket próbálgatni, gyakorolni, tanulni, formálni kell gyönyörködtet – tartja a régi közmondás. Ez is igaz, de többről van szó: a változatosság ebben az esetben segít az igét hirdetni, közel vinni a hallgatókhoz, szívére helyezni a ránk bizottaknak.

Nemcsak a szolgáltatóknak van szükségük erre a fajta nyitottságra, hanem a hallgatóknak is. Az új Liturgikus könyv megjelenése lehetőséget kínál arra is, hogy gyülekezeti tagjaink újra hallják és újként hallják a liturgikus szöveget – nagyobb odafigyeléssel, tudatosabb érdeklődéssel, várakozó lélekkel. De erről majd legközelebb.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Évszázadokat átívelő gyülekezettörténet

► Az Alba Civitas Történeti Alapítvány nemrégiben jelentette meg ACTA Közlemények című sorozatának második kötetét. Az új kiadvány A Székesfehérvári Evangélikus Gyülekezet története címmel látott napvilágot Kovács Eleonóra tollából.

A kötet írója figyelemre méltó alapos-sággal nyomozta ki, hogy mióta van jelen Fehérváron az evangélikusság: Székesfehérváron, illetve Fejér megyében már a 17. századból vannak utalások evangélikus jelenlétre, de a gyülekezetté szerveződés viszonylag későn, csak a 19. század második felében történt meg.

A város 1543–1601 között török hódoltsági terület volt. Balhay István vespéremi pap feljegyzése szerint 1570-re Székesfehérvár lakossága csaknem kivétel nélkül lutheránussá vált. A törökök kiűzése után (1688) a lakosság nemzetiségi összetétele kicserélődött. A város minden eszközzel igyekezett ösztönözni a protestánsokat, hogy vissza-, illetve térjenek a katolikus vallásra.

A gyülekezeti élet csirái a 19. század első felére, a reformkorra tehetőek. Ekkor a városi iratokban megszorodnak az evangélikus vallásúakra vonatkozó bejegyzések. A város evangélikussága a 19. század elejétől a várpalotai anyagyülekezettel tartott szoros kapcsolatot. Az istentiszteleteket elsősorban magyar nyelven tartották, de nagy ünnepeken volt német nyelvű istentisztelet is. Ez a fehérvári evangélikusság számára fontos volt, hiszen a betelepülők elsősorban német ajkúak voltak.

1856-ban az evangélikus közösség arra kérte a város tanácsát, hogy imaházat nyithasson istentisztelet tartására. Kérésük nem talált meghallgatásra, ahogyan

1859-ben az iskola létesítésére irányuló folyamodványuk sem, de engedélyt kaptak arra, hogy adományokat gyűjtsenek az iskola céljára. Ez a dokumentum mint a helybeli fiókegyházközösséget említi az addig csak közösségként említett evangélikusságot. Ez az adat azt jelzi, hogy formálisan is gyülekezetté szerveződtek, tagozódtak az egyházszervezetbe.

A gyülekezet első lelkesze, Német Károly – 1869-től 1877-ig szolgált itt – 1873-ban felavatta az imaházat a Megyeház utcában. Utódja mesteri Gáncs Jenő volt 1878 és 1916 között; ő szervezte meg az önálló anyaegyház gyülekezeti életét, és a város közéletében való részvételével tekintélyt szerzett az evangélikus egyháznak.

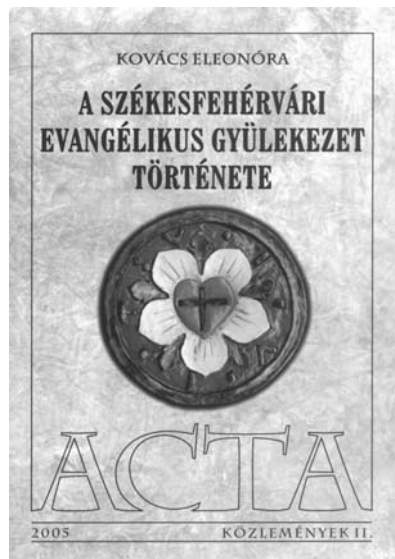
Nyugalomba vonulása után fia, Gáncs Aladár lett a gyülekezet lelkesze 1916-tól 1925-ig. Szolgálatának középpontjában az ébredés állt. Amikor 1925-ben elköszönt a gyülekezettől, elmélyült intenzív vallásosságot és élő hitéletet gyakorló közösséget hagyott hátra.

Utódja, Irányi Kamill 1925-től 1944-ig szolgált Fehérváron. Jó szónok volt, sokszínű, aktív tevékenységet végzett. Az ő szolgálata idején épült a templom Sándy Gyula tervei alapján. 1932. május 8-án szentelték fel. Irányi Kamill katonai szolgálata alatt Nagy Tibor segédlelkész a városban maradvára végezte az egyházi feladatokat, és a lelkész halála után, 1948-tól ő lett az utódja; 1984-ben vonult nyugalomba. Neki kellett a sokat szenvedett lelkeket gyógyítani és az ingatlanokban keletkezett károkat helyrehozni.

A gyülekezet jelenlegi lelkesze Bencze András, a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese. Az ő vezetésével 1994–95-ben modern gyülekezeti házat építettek. Az eleven gyülekezeti és ifjúsági élet minden feltétele adva van az új épületben.

A szerző a kötetben nemcsak végköveti a gyülekezet történetét a kezdé-

tektől napjainkig, hanem számos dokumentumot is közöl: például a fehérvári evangélikusok 1860. évi, a város tanácsához építési telek ügyében írt kérelmét, a Székesfehérvári és Fejérmegyei Protestáns Kör alapszabályát 1926-ból vagy a gyülekezeti tisztségviselők névsorát. Külön fejezet szól az evangélikus egyesületekről, alapítványokról, ezenkívül megtaláljuk a kötetben a templomépítés tör-

ténetét és a gyülekezet lelkészeinek rövid életrajzát is. Az alapos forráskutatás és -feltárás eredményeként megszületett informatív kiadvány ezért a helytörténeti kutatások számára is értékes lehet.

■ G. A.

Kovács Eleonóra: A Székesfehérvári Evangélikus Gyülekezet története. Alba Civitas Történeti Alapítvány – Közlemények II. Székesfehérvár, 2005. Kapható a Székesfehérvári Evangélikus Egyházközségben. Ára 1500 Ft.

Közös hit, közös gondolkodás

► Régóta esedékes találkozásra, tanácskozásra került sor január 11-én az evangélikus egyház országos irodájának tanácstermében. A testvéregyházak nem lelkeszi vezetői – főgondnokok, felügyelők – jöttek össze testvéri eszmecserére. Református részről dr. Nagy Sándor – a zsinat világi elnöke –, továbbá Ábrám Tibor, Kuti Csaba és dr. Virágh Pál főgondnokok, evangélikus oldalról pedig Benczúr László és Szemerei Zoltán egyházkerületi felügyelők, Sztruhár András egyházkerületi másodfelügyelő, Hafenschér Károly országos irodaigazgató, valamint e sorok írója mint országos felügyelő voltak jelen.

Az együttléttel bemutatkozással, az egymással való mélyebb ismerkedéssel vette kezdetét; szó esett kinek-kinek az egyházi gyökereiről, a jelenlevők hivatásáról, és számba vették a gyerekeket és az unokákat is. A közel négyórás együttléten ezután következett a közös hiten alapuló közös gondolkodás.

Természetes, hogy az elmúlt hónapok történései után részletesen megvitatották a közoktatási intézmények és valamennyire a szociális szféra finanszírozási gondjait. Ábrám Tibor, a miskolci Lévy József Református Gimnázium igazgatója tartalmas, szakszerű beszámolót tartott. Az eredetihez képest valamelyest javultak pozícióink, de számításaink arra mutatnak, hogy a tizenharmadik havi bér kifizetésére nem lesz fedezet – fejtette ki. Ismeretes, hogy az egyházi iskolák pedagógusai között az is nyugtalanságot keltett, hogy a jelenlegi költségvetési törvény szövegéből kikerült az a korábbi évek törvényeiben megfogalmazott passzus, mely garantálta az egyházi iskolák munkatársainak is a közalkalmazottakak megillető juttatásokat. Jogászai véleménye szerint ettől még érvényben van a korábbi paragrafus, az új törvény ezt nem helyezte hatályon kívül. Helyeslést váltott ki, hogy az evangélikus egyház elnöksége saját határozatában az egyházi törvények szellemében garantálta a pedagógusokat megillető juttatásokat. Ábrám Tibor elmondta, hogy az önkormányzati iskolák sem kapták meg eddig minden esetben a pedagógus-béremeléshez szükséges fedezetet. Véleménye szerint fontos, hogy az állammal való tárgyalásokat előzze meg a megfelelő szakértői előké-

kal. Az egyházaknak jelentős lehet a mozgósító erejük. Fel kell hogy hívják a társadalom tagjait arra, hogy állampolgári, erkölcsi joguk és kötelességük a választáson való részvétel. Az egyház ezen nem léphet túl, nem támogathat politikai pártokat, de tagjai kifejezésre juttathatják politikai meggyőződésüket, kölcsönösen tiszteltetben tartva egymás véleményét.

Üdvözölték a megbeszélés résztvevői Solyom László köztársasági elnök újévi beszédének szellemiségét. Az egyházaknak – ahogy ez az elmúlt másfél évtizedben is történt – minden kormánnyal a jó kapcsolatokra kell törekedniük, ez azonban a kritika jogát is magába foglalja. Nagy Sándor fogalmazta meg a jelenlegi kormánnyal és parlamenttel kapcsolatos azon kritikát, hogy nemigen veszik figyelembe a népszámlálási adatokat, az egyházakhoz kötődő jelentős társadalmi csoportok igényeit. E téren is segíthet, ha az erőteljes pártpolitika mellett a közéletiség is nagyobb hangsúlyt kap a magyar társadalomban. Ehhez hozzájárulhatna egy protestáns értelmiségi szövetség megalakítása.

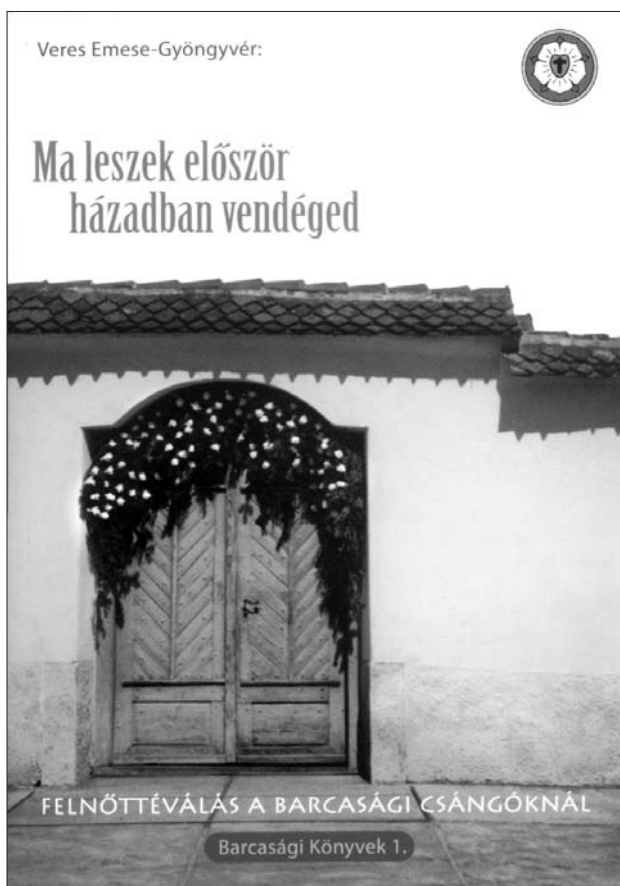
Benczúr László az egyházi építéset örömeiről és gondjairól, Szemerei Zoltán a gazdálkodási kérdések között főként az ingatlanrendezés hátralévő feladatairól tájékoztatott. Öröndetes a megnövekedett épületállomány, amely a visszakapott, a meglévő régi és az elmúlt másfél évtizedben létrehozott új épületekből áll össze, de ezek működtetéséhez és főként felújításához az egyházak nem rendelkeznek kellő forrásokkal – fejtette ki.

Konfirmációs szokások a barcasági evangélikusoknál

► Ha a csángókról hallunk, elsősorban a csíksomlyói búcsú jut az eszünkbe. A széles közvélemény talán nem is tudja, hogy létezik egy kis evangélikus csoportjuk a Barcaságban is. Brassótól keletre ma tulajdonképpen tizenegy gyülekezet él a protestantizmus legkeletibb csoportjaként. Veres Emese-Gyöngyvér néprajzkutató Ma leszek először házában vendéged című munkájában az ottani konfirmációs szokásokat tárta fel.

A szerző, aki szintén barcasági csángó, 1996-ban egy cseplői konfirmációs istentiszteleten figyelt fel arra, hogy Magyarországon a rítusok, szokások tekintetében szegényebben ülik meg ezt az igen fontos ünnepet. A gyerekek bizonyosságot tettek hitükről, magukhoz vették az első úrvacsorát, de hiányzott a felnőtté avatási „rítus” számos, a Barcaságban megszokott eleme. Ekkor fordult figyelme tudatosan a csángók konfirmációs szokásai felé, és többéves kutatómunka eredményeképpen most mi is megismerhetjük az ottani szokásokat.

Veres Emese-Gyöngyvér elsősorban arra kereste a választ, hogy az egyházi szokásokban miként mutatkoznak meg a társadalmi változások, miként őrzik a gyülekezetek a régi szokásokat, vagy éppen miként alakítanak ki újakat. Felvet egy másik kérdést is: lehet-e a konfirmáció beavatási rítus? Mircea Eliade művéből indul ki, aki azt mondja, hogy a beavatás olyan rítusok és szóbeli tanítások összessége, amelynek során a fiatal teljesen megváltozik, és beavatják a felnőttek társadalmába.

A válaszként tulajdonképpen sejtethető: a konfirmációnak ma már csak jelképes szerepe van a felnőtté válás folyamatában, hiszen nincsenek társadalmi következményei. A gyülekezet tagjaül fogadja a fiatalokat, akik ettől kezdve keresztszülők lehetnek. Korábban az „újgyónó” tagja lehetett a leány- és legényegyleteknek is – erre ma már nincs példa. Fontos változás viszont, hogy a kommunizmus éveiben a konfirmáció a nemzeti hovatartozás jelképévé is vált, elsősorban a lányok viselete révén.

Veres Emese-Gyöngyvér kutatása során beszélgetett idősekkel és fiatalokkal, részt vett konfirmációs istentiszteleteken és „kikérdezéseken” (konfirmációs vizsga), végignézte kétszáz évre visszamenőleg a konfirmációs anyakönyveket. Fényképeket, köszöntőket, leírásokat gyűjtött. Könyve mellékletében ez utóbbiak gazdag anyagát is közreadja.

Részletesen beszámol a konfirmándusok életkorának változásáról, a felkészülés módjáról, az előkészületekről, a vizsgáról, az istentisztelet menetéről. Már csak azért is érdekes a könyv, mert az utóbbi ötven évben a szokások jó része halványodott, feledésbe merült, például az első úrvacsoravétel megelőző bocsánatkérés, az ülésszög szigorú hagyománya vagy a frissen konfirmáltak kötelező tevékenységei a következő évben. Tele van a könyv érdekességekkel, ritka szokásokkal, amelyek talán az anyaországi gyülekezetekben is hagyományosak voltak, ám már rég feledésbe merültek. Ajánlom a könyvet mindazoknak, akik érdeklődnek a néprajz vagy az egyháztörténet iránt. Kincsébányára lennek.

■ JÁNOSI

Veres Emese-Gyöngyvér: Ma leszek először házában vendéged. Magánkiadás, Budapest, 2006. Ára 2000 forint.

Hátsó sor (balról jobbra): Szemerei Zoltán, Benczúr László, Sztruhár András és Virágh Pál
Első sor (balról jobbra): Ábrám Tibor, Kuti Csaba, Frenkl Róbert és Nagy Sándor

szítés, egyeztetés, ne keveredjenek a szakmai és a politikai szempontok. A jó szakmai munka alapján kerülhet azután az egyházak kormányzás megfelelő tárgyalási pozícióba.

Köszönettel vették a résztvevők Ábrám Tibor Buzdítás ünnep után címet viselő összegzését; ez többek között azon értékeket foglalta össze, melyeket az egyházi intézményrendszer közvetít. Jövőkép, értékrend, nemzettudat: ezekből adódik az a hozzáadott érték, amellyel az egyházi iskolák tanulói gazdagodnak.

Kuti Csaba a keresztény közéleti jelenléti fontosságát fejtette ki. Utalt arra, hogy a társadalomnak felelőssége van abban, hogy a 2007 és 2013 között az Európai Uniótól érkező jelentős összegek tisztességesen, ellenőrzött módon legyenek felhasználva. A protestáns egyházi vezetők ezért is látják lényegesnek, szeretnék munkálni a protestáns értelmiség markánsabb közéleti és média megjelenését, szerepvállalását.

Ebben az összefüggésben is foglalkoztak a tavaszi parlamenti választások-

Felelős emberek egymást erősítő gondolkodása, testvéri, jó hangulat jellemezte a tanácskozást. Szóba került persze a mindennapi gyakorlat, az egyház-kormányzásban a nem lelkeszi elem érvényesülése. A főgondnokok, a felügyelők abban is egységesek voltak, hogy a hagyományos paritáselv alapján a lelkész, a püspök primus inter pares („első az egyenlők között”); minden intézményrendszerben a hivatásos elem – így az egyházban a teológusok, a lelkészek gárdája – a meghatározó.

A világi elem szép szolgálata a lelkészek, a püspökök testvéri segítése. Nem is a saját tevékenységük, mozgásterük okoz problémát a protestáns vezetőknek – ebben nincs hiányérzetük –, hanem a reformatori örökség általános érvényesülése. A ma és a holnap egészséges egyházi élete megkívánja a nem lelkeszek, a gyülekezeti tagok, a gyülekezeti munkások fokozott aktivitását. Ezt az igényt is megfogalmazta a protestáns egyházi vezetők tanácskozása.

■ FRENKL RÓBERT

127 egyház részesül a NKÖM által átutalt felajánlásokból

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 14,2 milliárd forintot utalt át az egyházaknak a múlt héten – tudatta a tárca a múlt csütörtökön az MTI-vel. Az összegből 12,2 milliárd forint a személyi jövedelemadóból az egyházak javára felajánlott egy százalékos járuléka és az ezt kiegészítő állami támogatás – olvasható a közleményben. Ezt a hozzájárulást a Magyarországon bejegyzett és az APEH-nál technikai számmal rendelkező egyházak kaphatják meg. Az idén 127 egyház részesül ebből az összegből – áll a kulturális minisztérium kommunikációjában.

A minisztérium közlése szerint az átutalt összeg másik része az a kétmilliárd forintos járadék, melyet a vissza nem kért, mintegy 1900 volt egyházi ingatlan után fizet a tárca. A 14,2 milliárd forintos összeget az egyházak szabadon, minden megkötés nélkül használhatják fel – írják.

► MTI

Doni áldozatokra emlékeztek

A Don melletti harcokban 63 évvel ezelőtt hősi halált halt katonák emléke előtt tisztelgettek, az elhunytak lelki üdvéért imádkoztak múlt csütörtökön a szombathelyi kálváriatemplomban. Az ökumenikus istentisztelet igehirdetője Szabó Tamás katolikus tábori püspök volt, de imát mondtak az evangélikus és a református egyház képviselői is.

„Az ország több pontján zajló megemlékezéseknek kettős céljuk van: tiszteltetés az elődöknek és okulás az utódok számára” – hangsúlyozta szentbeszédében Szabó Tamás. Szavai szerint ismernünk kell történelmünk eseményeit, „dicsőket és kevésbé dicsőket” egyaránt. Tovább kell adnunk az elődök tiszteletét, a megemlékezésekkel pedig évről évre közelebb jutunk a válaszhhoz, s a kellő történelmi távlatból talán megértjük majd, hogy miért kellett annyi veszteséget elszenvednünk a Donnán.

A szombathelyi ökumenikus szertartásnak több száz résztvevője volt, köztük a doni harcok túlélői és hozzátartozói, továbbá a város vezetői, illetve a fegyveres testületek, honvéd hagyományörző egyesületek helyi képviselői.

► MTI

Vissza a Julianus-naptárhoz?

Oroszország visszatérhet a Julianus-naptárhoz, ha a törvényhozás elfogadja az egyik párt javaslatát. Oroszország a bolsevik forradalom után, 1918-ban tért át a Gergely-naptárra, amelynek alapján tizenhárom nappal „módosult” az időszámítás, az ortodox egyház viszont mind a mai napig a Julianus-naptár szerint tartja a vallási ünnepeket.

A Haza tömb, amely a képviselői helyek 9,02 százalékával rendelkezik az orosz törvényhozás alsóházában, az állami dumában, szeretné, ha az ország „bolsevikok előtti” időszámításhoz térne vissza, mégpedig már 2007. január elsejével.

Szergej Baburinak, a Haza tömb elnöke az álláspontja szerint a karácsonynak meg kell előznie az újesztendőt, ám míg az óév búcsúztatát az oroszok jelenleg a Gergely-naptár szerint december 31-én tartják, a karácsony számukra január hatodikán köszönt be. A képviselő meggyőződése szerint a Julianus-naptárhoz való esetleges visszatérés nem befolyásolja majd hátrányosan Oroszország külföldi megítélését.

► MTI

Múlt év végi ökumenikus hírszöttek

A vallás lett a fő kérdés

Jacques Chirac francia államfő december 15-én találkozott a francia keresztény egyházak, a zsidóság és az iszlám képviselőivel. Leszögezte, hogy a száz évvel ezelőtt (1905. december 9-én) elfogadott törvény, mely élesen elválasztja az egyházakat az államtól, nem szorul megváltoztatásra, mert az „a francia államrend egyik tartóoszlopa, a szekuláris köztársaság alapköve, sőt a laicizmus 1958 óta a francia alkotmány része”. Ezzel szemben a szakértők rámutatnak arra, hogy „az éles és merev törvényeket már különböző rendeletek kilyukasztották”, és arra is figyelmeztetnek, hogy „a vallásoknak a közéletből való kizárása nem keverendő össze a világnézeti semlegesítéssel”. „Nem kell eltúlozni a laicizmust – mondják –, és bizonyos nyitottságot kell mutatni a hit kérdéseiben.”

A franciaországi szélsőségesen radikális baloldali szervezetek (trockisták, anarchisták) december 10-én Párizsban demonstrációt szerveztek, de kezdeményezésük nagymértékű megosztottságuk miatt kudarcba fulladt. Nyilvánvalóvá lett, hogy míg 1905-ben a római katolikus egyházat tekintették főellenfélnek, most az iszlámot tartják annak, illetve a törvény megváltoztatását javasoló Nicolas Sarkozy belügyminisztert. Franciaország akadályozta meg azt is, hogy az Európai Unió alkotmánytervezetében bővebb helyet kapjon a vallások képviselőivel, különösen az egyházakkal folytatandó dialógus ügye. Jelenleg az új alkotmánytervezet 52. paragrafusában szerepel a vallásokkal folytatandó dialógus, de a keresztény egyházaknak az Európai Unióban betöltött szerepe még nem része a továbbra is vitatott szövegnek.

Az ausztriai egyházak és az EU-elnökség

Az osztrák keresztény egyházak vezetői december közepén fogadta Ursula Plassnik külügyminiszter asszony Bécsben. „Az osztrák egyházak aktívan akar-

nak hozzájárulni ahhoz, hogy 2006 első felében Bécs az Európai Unió elnökségét ellássa. Az osztrák bíboros érsek, az ortodox egyházfő és az evangélikus püspök egyértelműen világossá tette, hogy segíteni kívánja az Európai Unió elnöki tisztét ellátó kormányt. Mint fogalmaztak, „kiemelkedő jelentőséget tulajdonítanak a menedékkérelmezők, a leteleplési öhajtok és a bevándorlók ügyének”.

Az egyházak úgy kívánják támogatni az EU-elnökség működését, hogy „különösen a társadalmilag gyengék problémáját és minden ember méltóságát hangsúlyozzák”. Ezért az EU alkotmányának 52. pontjában megfogalmazott dialógus tovább akarják bővíteni. Plassnik külügyminiszter asszony kijelentette, hogy „az egyházakkal folytatandó dialógus rendkívül fontos ügy Európa számára”. Arra kéri az egyházakat, hogy „vállalják ezt a feladatot Ausztria EU-elnöksége idején. Ezt egy sajátos európai identitás felmutatásával tehetik meg úgy, ahogyan az európai életmódot már kifejezésre juttatja az európai alkotmány tervezete.”

Katolikus-ortodox lépés

2006-ban újra megkezdte munkáját az 1980-ban megalakult római katolikus-ortodox teológiai bizottság. „A dialógus új fázisának ezen egyházak teljes közöségét kell létrehozni. A római katolikus egyház ezt önmagában nem tudja helyreállítani” – hangoztatta XVI. Benedek pápa. A közös bizottság legutóbbi tanácskozását 2000-ban az USA-ban tartotta. Azóta azért szünetel a tevékenysége, mert ebben a romániai és az ukrainai görögkeleti egyházak megakadályozták. A soron következő találkozó központi kérdése a „primátus”, azaz a pápaság intézménye lesz.

Amerikai felmérés

Egy amerikai közvélemény-kutatás szerint az Egyesült Államok lakosságának túlnyomó többsége hisz Istenben. A

Gallup Intézet azt mutatta ki, hogy az amerikaiak 94%-a istenhívő. A megkérdezettek 4%-a úgy véli, hogy „valószínűleg van Isten”, és csak 1%-uk hangoztatja azt a meggyőződését, hogy „Isten nincs”. A hívők között a nők és a politikailag konzervatívak vannak többségben – tudatja a közlemény.

Ökumenikus képviseltek Hongkongban

Huszonhárom egyházi és ökumenikus szervezet vett részt azon a rendezvényen Hongkongban, melyet a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) ülésével párhuzamosan tartottak. Különösen az Egyházak Világtanácsa (EVT), a Lutheránus Világszövetség (LVSZ), valamint a Református Világszövetség volt tevékeny, mert ezek a szervezetek már évek óta hivatalosan „az igazságosabb világkereskedelem ügye mellé álltak”. Az EVT képviselője kijelentette: „Az afrikai országokat arra kényszeríti a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap, hogy liberalizálják piacukat, míg a fejlett országok védik az övéket kereskedelmi korlátozásokkal.” A keresztény és más vallási szervezetek azt követelték, hogy „a kereskedelem mindenki javát szolgálja, ne csak a gazdagokét és a hatalmasokét”.

Adatok világról

2005 végén annyi ember élt a Földön, mint soha korábban. Jelenleg 6 milliárd 517 millióan vagyunk. Az utóbbi hat évben több mint félmilliárral nőtt bolygónk lakosainak száma. „Új ember születik minden második másodpercben – minden héten másfél millió, évenként pedig 80 millió.”

Egy német közvélemény-kutató intézet beszámolt arról, hogy a fegyveres konfliktusok száma tavaly 39 volt. A háborús események 90%-a a világ szegény országaiban tört ki: Ázsiában tizenöt, Afrikában tizenegy, Közép-Keleten tíz, Dél-Amerikában három véres esemény folyt.

► Forrás: ÖTK

A Camino szemekben ragyogó titka

► **Forgalmas manapság Szent Jakab útja. Shirley Maclaine, Paolo Coelho és most már Tolvaly Ferenc is járta a Caminót, az utat, ahogy a spanyolok nevezik. Tolvaly Ferencre sokan talán médiavállalkozóként, a TV2 volt vezérigazgatójaként emlékeznek. De ismerhetik őt számos regény írójaként és filmrendezőként is. 2004-ben járt először Santiago de Compostelában, Szent Jakab sírjánál, gyalog téve meg a több mint nyolcszáz kilométeres utat, az idén tavasszal pedig kamerával tért vissza, hogy filmet készítsen zárándoklatáról. El Camino – Az út című regénye hetek óta vezetői a sikerlisták.**

Amikor először láttam filmen, azt hittem, nyugati üzletember, aki ráérő idejében úri passzióból, merő divatból járja a Caminót. Részadombi irodájában beszélgetve már sokkal inkább egy Márai-féle polgárt láttam benne, aki értékeket őriz, nagypolgári eleganciával szalonéletet teremt, befelé és kifelé egyforma igényességgel él. Lassan oldódik a beszélgetés alatt, nem az a kitaruló típus. Amikor magáról beszél, akkor is inkább az általánosító „ember” szót használja.

– Miért indult el a Caminón?

– Mindenkiel előfordul, hogy egyszer csak már nem érzem jól magam a bőrömben. Úgy tűnik, mintha összeomlana minden, amit felépíttem, nem értem, hogy mit mondanak körülöttem az emberek. Nem értem már, hogy mit miért tesznek, mintha már nem értenem volna a szavakat, csak jelleként használtam volna őket. Rájöttem, hogy már csak projektekben tudok gondolkodni, elveszték az értékek. Mindez testi tünetekkel is járt. Mivel az orvosok szervi bajt nem találtak, elkezdtem azon gondolkodni, hogy

talán a lelkeimmel van baj. Úgy éreztem, hogy túl sok körülöttem és bennem a zaj, és el kell mennem jó messzire, ahol legalább a külső zaj megszűnik. Amikor egy spanyol társaságban erről beszéltem, valaki halkán megszólalt: „El Camino” – és megcsillant valami a szemében. A társaság mintha elcsendesedett volna. Majd mesélni kezdtek az Ibériai-félsziget északi részén húzódó Szent Jakab útról. Hazafelé jövet Münchenben kezembe került egy német magazin, amely II. János Pál pápa nyilatkozatát közölte: Santiago de Compostela az újra-egyesülő Európa spirituális fővárosa. Akkor már tudtam, hogy el kell mennem, hátha ott újra megtalálom egykori éneket, azt a kamaszt, aki tizenhét évesen elhagyta Erdélyt.

– Megtalálta?

– Az első napokban azt éreztem, hogy a hátizsákomban minden fölösleges kiló csak plusz teher. Rájöttem, hogy átvitt értelemben milyen sok hiábavaló kacattal, tárgyval vettem körül magam. Hogy tárgyközpontú világban élek. Később aztán elindult bennem az út, és talán még nem is vettem észre, hogy befelé járom. Sokszor úgy éreztem, mintha lebegnék a föld fölött. Majd rájöttem, hogy Szent Jakab útja nem a lábakról szól. Elkezdtem érezni a szeretetet úgy, ahogy eddig még soha. Korábban nehezen mondtam ki azt, hogy „szeretlek”, mert nem akartam magam sebezhetővé tenni. Megpróbáltam elfojtani ezt az érzést. Ott rájöttem, hogy a szeretet nem a kiszolgáltatottság érzését, hanem a belső egyensúly biztonságát nyújtja. A szereteten keresztül közelebb kerültem az imához, az imádságon keresztül Istenhez, és Istenen keresztül önmagamhoz. Azt hiszem, hogy ha valaki önmagát keresi, óhatatlanul eljut Istenhez. Megtapasztaltam, hogy mekkora szerepe van a léleknek az önmagunk és a világ közti

egyensúly létrehozásában és fenntartásában. Ekkor értettem meg igazán, amit Dante ír: „A lélek szeretetből áll; ha megszűnik a szeretet, szétesik az ember és a világ egysége.”

– Úgy tudom, egyházi iskolába járt Németországban...

– Igen, a kastli magyar gimnáziumba. Sokat köszönhetek tanáraimnak, az atyáknak és a kedvesnővéreknek. Azóta is a hit határozza meg az életemet. Regényem főhőse más pontról indul. Kezdetben azt vallja, hogy „gondolkodom, te-

Tolvaly Ferenc

hát vagyok”, érkezéskor pedig eljut a „hiszek, tehát vagyok”-ig.

– Miért fikcióját írta meg a tapasztalatait?

– Sokkal több lehetőséget adott. Ma már nem hír, hogy valaki hívőként elindul, és megtapasztalja a gondviselést. A dramaturgia azt kívánja, hogy nem hívő induljon el, és hívő érkezzon meg. Természetesen a film és a regény alapja is egy nagyon személyes napló volt. Az első utamon rögzítőt szereltem a gallé-

romra, és vittem egy kamerát is. Mindezt elmondtam hangosan, ami útközben eszembe jutott, mert tudtam, ha este kell leírnom, akkor már elfelejték néhány dolgot, vagy másképp emlékszem, esetleg fáradt leszek leírni. Itthon ezt a naplót hitvallásként megmutattam néhány barátomnak. Köztük volt a német közszolgálati tévé igazgatója, aki megrendelt egy háromrészes sorozatot, és jelen volt a Kortárs Kiadó vezetője, aki azt mondta, hogy ha már ügyis készül egy forgatókönyv, írjak regényt is. Sokat gondolkodtam, mert nem akartam ilyen mély gondolatokat, érzéseket kiadni. Végül idén tavasszal elindultam újra, és rögzítettem a látottakat.

– A regényben leírt látomások is fiktivek?

– Legtöbbjüket tapasztaltam az úton. Néha olyan állapotba kerültem, hogy már nem is éreztem a valóság és a látomás közti határvonalat. A bőjt időszak volt, ilyenkor az ember fogékonyabb, nyitottabb. Útközben misztikusokat, Avilai Szent Teréz, Bingeni Hildegard, Szent Agoston műveit olvastam, ami felkészített arra, hogy ezeket a látomásokat megélejem. Mindehhez hozzájárult még az út is: műemlékekben gazdag tájon jártam, ahol minden kőnek története van, ahol az emberek úgy élnek, ahogy pár száz évvel ezelőtt. Ebben a felfokozott állapotban ősi rítusokba, ünnepekbe csöppenem bele. Tehát mindez együtt eredményezte, hogy valóság és látomás össze-mosódott. Amit a regényben leírtam, az tényleg megtörtént velem.

– A regény utolsó lapjainak nagy kérdése: mi lesz, ha hazatérek? Hogyan fogok visszailleszkedni az életembe? Változott valami azóta?

– Ó, sok minden! Ha bennünk változik valami, akkor a környezetünk is megváltozik. Sok barátság, amelyet én korábban annak hittem, megszűnt. Nem érdekelte őket az a mélység, amelyet megpróbáltam elérni. Ám jó néhány barátságom

még mélyebbé vált. Azt is megtanultam, hogy az anyagi jólét az a talantom, amelyet a szolgálta azért kap az Úrtól, hogy a közösségnek kamatoztassa.

– Adakozást, jótékonykodást ért ezen?

– Azt is. A jótékonykodást korábban is fontosnak tartottam, de nem összpontosítottam rá. Számját védelmemből támogatam a kultúrát, és több templomot is felújítottam. Most az egész Kárpát-medencének szeretnék adni valamit, különösen a kistelepközségeknek.

– Mivel magyarázza, hogy a zárándoklatok során történik valami az emberben?

– Távol kerül a hétköznapijaitól, és csak rajta múlik, hogy megteszi-e az adott távot. Nem függ összeköttetésétől, iskolázottságtól. Csak ő van és az út. A Camino során ezernyolcszáz műemlékkel találkozhat. Önmagában ennyi már elegendő ahhoz, hogy megváltozzon az ember. De ha valaki nyílt, találkozhat a helyiekkel, s láthatja, mit jelent együtt élni a hittel.

Sokan azért tartanak a kereszténységtől, mert azt hiszik, hogy valami kényszer, amely az életüket szűk mederbe tereli. Aki részt vesz a helyiek szertartásain, tapasztalhatja, hogy minden kényszer nélkül tartozik hozzájuk a hit, és ez boldoggá, kiegyensúlyozottá teszi őket. Aztán találkozhat zárándokokkal, akik a világ legkülönbébb tájairól jöttek, és észreveheti azt az ezernyi szálát, amely a nemzeteket és vallásokat összeköti. Rengeteg csodálatos emberrel találkoztam útközben. A szemükben ott csillogott az a titok, amelyet elindulásom előtt annak a spanyol barátomnak a szemében is láttam, aki felhívta a figyelmemet a Szent Jakab útra.

Befejeztem a tekintetem a barna szempárba, és lesem a titkot. Ott van. Érzem, hogy amit elmondtam, csak töredéke annak, amit még mesélhetne. Amikor elköszönök, azt gondolom, hogy az igazi beszélgetés most kezdődhetne.

► JÁNOSI VALÉRIA

Ikladi párhuzamok

Kisfilm készült egy evangélikus faluról

► **Csinos, szőke hölgy; alkotásával részt vett a közelmúltban rendezett IV. magyarországi nemzetiségi filmszemlén, a budapesti Művész moziban, ahová az ország összes etnikai kisebbsége meghívást kapott. Ambach Mónika, a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiója német nemzetiségi mősorának egyik szerkesztő-riportere a festívrára 2005. évi kedvenc filmjét hozta, melyet Ikladon, egy Pest megyei evangélikus kisközségben forgatott. A filmmel kapcsolatban kérdeztem a szerkesztőnőt, illetve a település evangélikus lelkészét.**

A falu a Galga mentén, Aszódtól néhány kilométerre található. Ráday Gedeon gróf 1752-ben német és osztrák evangélikusokkal telepítette be. A kétezer lelket számláló evangélikus gyülekezet nagy

– Ha Tolnában vagy Baranyában megyék egy sváb háterű faluba, és az utcán szembejön velem valaki népviseletben vagy akár fekete nagykendőben, csaknem bizonyos lehetek benne, hogy beszéli és használja a régi nyelvjárás. Ikladon is nagy örömmel láttam már a kocsiból, hogy több asszony még a hagyományos öltözetet viseli. „Lesz itt nyelvjárás, sváb beszéd!” – gondoltam magamban. De tévedtem: nem így volt! Mint kiderült, a II. világháború ezen a helyen mélyebb nyomokat hagyott az emberekben, és a legtöbben elhagyták a nyelvet.

– De a filmet megnézve úgy tűnik, hogy azért találtak néhány különleges dolgot...

– Igen. Ritkán fordul elő például, hogy a forgatócsoportot meghívják egy lakodalomba. Ahogy kézzel kézre adtak miniket, egyszerre csak ott találtak magunkat a forgatagban. A köszöntésnél a német táncsoport is „szót kapott”, lévén, hogy a menyasszony a tagjuk volt. Csak a szü-

tiségi kultúrát és lelkiséget hozott magával. Azonban a német nyelv sem idegen tőle, hiszen a teológián ezt tanulta. Tőle elsőként azt kérdeztem, hogy vajon mennyire táplálta a filmforgatás a helyi-ek nemzetiségi és felekezeti öntudatát.

– Ahogy én láttam, nem volt egyszerű dolga a stábnak – válaszolja. – Nekem az itteni idők úgy mesélték, hogy a községben 1945-ben mintha „elvágták volna” a németiséget. A lakosság kitelepítését az utolsó pillanatban állították le – ezért aztán gyorsan „el is felejtett” mindenki svábul. Már csak néhányan vannak, akik jól beszélnek a régi nyelvjárás. Az emberek elég nehezen álltak kötélnék egy-egy interjúra, akkor is leginkább csak magyarul. – Nem zavarta, hogy az evangélikusságot nemigen mutatják be a filmben? Elvégre ez a helyi nemzetiség vallása.

– Lehetett volna éppen, de az alkotók másképpen gondolták. Végül is ez nem egyházi műsor, hanem nemzetiségi.

Ambach Mónika is ezt erősítette meg: – Mivel az *Unser Bildschirm* műsorideje és lehetőségei korlátozottak, a mi a célunk a dokumentálás és a jó példa megmutatása, legyen ez a nyelv megőrzése vagy a régi táncok és dalok újratulása. Az egyházi vonatkozásokat akkor vesszük fel, ha kötődnek a németiséghez – fejt ki. Ha pedig a régi istentiszteleti nyelv kísérleti (újra)bevezetéséről van szó, az külön örömmel tölt el.

– Valóban megindult valami ebben az ügyben? – fordultam ismét a lelkészhez.

– Igen, és érdekes egybeesés – valójában nem játszott közre a forgatás –, hogy 2005 ősze óta minden hónap második vasárnapján német nyelvű énekekkel és liturgiával tartjuk az istentiszteletet a templomban. Maga a prédikáció magyarul zajlik, így jobban értik. Húsz-harminc fős gyülekezet látogatja ezeket az alkalmakat.

– Ön mit szol a gyülekezeti „újításhoz”? – kérdeztem újra Ambach Mónikát.

– Érkezték már visszajelzések, hogy miután megjelentünk itt vagy ott, és leforgattuk a kisfilmet a helyi német hagyományokról, illetve az ápolásukról, újabb lendületet kapott a helyi sváb öntudat. Tény, hogy az adott közösségnek és vezetőinek megerősítést jelent egy ilyen képernyős megjelenés. Örülök, ha segíthetünk az öntudat, a hagyományok és a nyelv ápolásában.

■ IFJ. KÁPOSZTA LAJOS

Iklad – egy kis Pest megyei falu. Szerkesztő-riporter: Ambach Mónika, operatőr: Végh Zsolt, vágó: Zakariás László. Videofilm, 26 perc

Ambach Mónika a filmszemlén

része ma is őrzi az ősök történeteit és hagyományait.

Mónika a Tolna megyei Babarcról származik, katolikus környezetből. Így nemcsak a nemzetiségi tudat ikladi sajátosságai jelentettek kihívást számára, hanem az evangélikus vallás is.

– Hogyan jutott el Ikladra? – kérdeztem tőle elsőként.

– Egy koreográfus ismerősöm hívta fel a figyelmemet a falura. Idetelefonáltam, és hamarosan megtaláltam a megfelelő embereket. Mindannyian nagyon készségesek voltak, a polgármester, a kórusvezető és a többi művészeti csoport tagjai egyaránt. Mindenki fellelkesült a gondolatától, hogy film készül Ikladról. Három napig forgattunk.

– Mennyiben voltak mások a tapasztalatai itt, mint odahaza, a Dél-Dunántúlon?

lők és a nagyszülők tudtak róla előre, a fiatalok nem. Így teljes volt a meglepetés – és igazak voltak a könnyek.

– Néhány kép készült az evangélikus templomban is, majd pedig az istentiszteletről kijövő németeket is megszólaltatta. Nem adódtak problémák abból, hogy itt evangélikus mentalitással találkozott?

– Valamennyire tisztában voltam ennek a felekezetenek a tanításával, mert forgatásaim során találkoztam már evangélikus svábokkal. De az átállás nem volt mindig gördülékeny, meg kellett tanulnom evangélikus szemmel látni a dolgokat és így feltenni a kérdéseket. Problémák viszont már csak azért sem adódtak, mert mindenki nagyon kedves volt.

A gyülekezet lelkésze, Babka László 1998 óta szolgál a faluban. Őságádról idekerülve egy másfajta, szlovák nemze-

lyeneket ott feltálnak. Zsíros, nehéz, sok egészségtelen... „Mit fognak mondani a hajamra (alakomra/ruhámra/társamra/foglalkozásomra)?” És így tovább.

A dolgok orvoslásának sikere attól is függ, hogy mennyire merünk változtatni azokon a kereteken, melyek akkor alakultak ki, amikor a lakodalom szerepe még jócskán különbözött a maiótól. Ma már sokkal gyakoribb, hogy vallásuk, szokásaik, lakóhelyük tekintetében különböző családok kerülnek össze egy-egy ilyen eseményen. Az 1950-es, '60-as években ez még ritkább volt. Ezenkívül megvoltak a szokásos lakodalmi játékok, beszédtemák, és az emberek nem voltak annyira „felpörögve”, mint ma.

„Nem tudnak a mai fiatalok viselkedni ilyen helyen” – hangozhat a szemrehányás. Igen ám, de a ténymegállapításnál nem megyünk sokra. Inkább a probléma kezelése lenne a megoldás. Vegyük sorra tehát a megoldási lehetőségeket!

Az idegenek, vidékről jött emberek bevonása köszöntéssel, bemutatással történhet meg, ha a létszám megengedi. Amíg pedig ne feledjük: a közösségteremtés egyik eszköze a jó hangulat!

Itt jön be a vőfély sokat csépett és sok helyen megunt alakja. A régi poékok manapság már valóban nehezen ülnek. Azonban a „teremfőnök” vagy ceremóniamester szerepe talán fontosabb, mint valaha. Mivel az ifjú pár és a szü-

lők szeretnek a maguk ízlése szerint levezenyeltetni a lakodalmat, ehhez nem árt egy szakértő személy segítségét kérni. Hogy ő inkább konferanzzé és háttér munkás-e, mint a „hagyományos vőfély”, azt a helyzet határozza meg. Viszont ha általa mindenki megkönnyebbül, és jobban gördül a rendezvény, akkor „volt értelme a vőfélynak”.

A kötött műsorrend leginkább annak kell változtatnia, aki a vendégek kedvében akar járni. Tehát: nem biztos, hogy a fogások között „nem szabad” táncolni, és az sem biztos, hogy hajnalig kell tartania a mulatságnak. Ha az egész délben kezdődik, akkor pedig biztos nem. Erre is volt már példa...

A lakodalmi ételsor bizony minden fogyókúrás magazin réme! És valljuk be: mi sem eszünk meg mindennap hat fogást. Ha mégis, akkor másnap nem igazán jó a kedvünk. Mi van akkor, ha gondolunk azokra is, akik valami könnyedebbre vágyunk? Egy svédasztalos megoldás?...

Bizony-bizony, a lakodalom „pofavízit” is egyben. Végigmustrálják az embert, ha tetszik, ha nem. Ha azonban jó a hangulat, és gördülékenyen folynak az események, akkor hamar eltelik az idő, és mindenki jó emlékekkel távozik a lagzról. Ehhez kíván jó hangulatot:

■ – KÁPOSZTA –

Országos kitüntetés egy soproni diákunknak

► **Magyarországban 1995 januárjában alakultak meg a német kisebbségi önkormányzatok. Ennek emlékére a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata január második szombóját a magyarországi német önkormányzatok napjává nyilvánította. A napot 1997-ben tartották meg először, az idei volt tehát a tizedik. Ez alkalommal január 14-én gálaműsort is rendeztek a Budapest Kongresszusi Központban.**

A „központi gálán” vette át kitüntetését Wild Mária Judit, a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium végzős tanulója. A Koch Valéria-díjat minden évben olyan diákok nyerhetik el, akik a hazai német hétilapban, a *Neue Zeitungban* közzétett felhívás alapján beküldik fogalmazásukat. Ennek témája kötött: a német identitás megőrzéséről és a magyarországi német öntudat fejlesztéséről kell szólnia.

Judit édesapja révén poncichter német. Fertőrákoson élnek, és a nyelvet a családban is használják. A kitüntetett az evangélikus gimnázium német nemzetiségi tagozatán a tantárgyak felét „anyanyelvén” tanulhatja, gyerekként német színjátszó csoportban is szerepelt.

Mint dolgozatában leírta, a német öntudat a nyelvvel együtt a családban alakítható ki, illetve örízhető meg. Érettségi után az ELTE germanisztika alapszakán szeretne tovább tanulni. A magas kitüntetés újabb biztatást adott neki a magyarországi német kultúra fejlesztéséhez. Neki és tanárainak is szívjből gratulálunk!

■ K. L.

FOTO: IFJ. KÁPOSZTA LAJOS

Betonba mintázva

► **Mindig nagy öröm egy-egy szép művészeti könyvet kézbe venni, de ezt a tőketet fellapozva meg sokszorozódik e sorok írójának öröme. E művészeti album ugyanis a Deák téri evangélikus gimnázium egykori hűséges diákjának munkáit tartalmazza: az evangélikus Gádor Magda szobrászét.**

A budapesti Körmendi Galéria kiadásában megjelent könyv a művész önéletrajzával kezdődik. *Gádor István* keramikusként beleszületett a művészetek légkörébe. A kor legjelesebb képzőművészei fordultak meg a lakásukon, *Aba Novák Vilmostól, Barcsay Jenő* és *Egy Józsefen át Medgyessy Ferencig*. Édesapja őt is keramikusként szánta, de „Manyika” szobrokat szeretett volna készíteni. Apjával abban egyezett meg, hogy délelőttönként kerámiát készít, de délután azt csinál, amit akar. Ekkor kezdett el szobrokat mintázni.

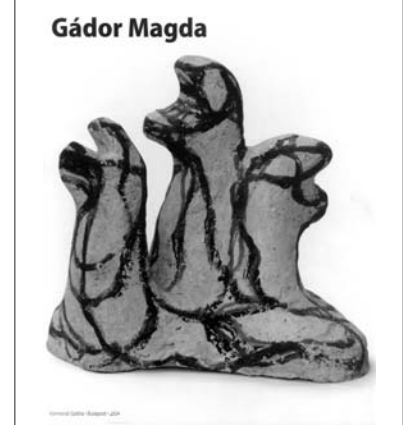
A Képzőművészeti Főiskolán *Mikus Sándor, Kisfaludy Stróbl Zsigmond* és *Pátzay Pál* lett a tanára. 1952-ben, harmadévesen ment feleségül évfolyamtársához, az erdélyi származású *Nagy Sándorhoz*. Együtt vettek részt kiállításokon, és egyre több megbízást kaptak. Utazásaik során eljutottak a világ számos pontjára. Művésztelepek munkájában vettek részt Magyarországon, Szlovákiában és Németországban. Sok alkotásukat hagyták ott maguk után, ezek közül nem egy ma már köztérre látható. Jártak Berlinben, Drezdában, Moszkvában, Leningrádban, Zürichben, Londonban, több olasz városban; Spanyolországban, Bulgáriában, Törökországban, Görögországban, Romániában, Lengyelországban, Egyiptomban.

A sokféle művészet jellegzetességei közül Gádor Magdára legjobban az őskori hatottak. Különböző anyagokat használt fel a szobraihoz: ólmot, bronzot, követ. Terrakottákat is készített. Legújabb alkotásai egyedülálló módon bedobott készülnék. Ezt a durva anyagot eddig más művészek nemigen használták műalkotások létrehozásához.

Kiállításain rajzok és szobrok kerülnek a látogatók elé. A békásmezei evangélikus templomban nemrégben megnyílt – április 30-ig látogatható – kiállításán is jellegzetes rajzaiban és főként betonból készült szobraiban gyönyörködhetnek az érdeklődők. Ezen a templomi kiállításon – mint általában – láthatók férjének egyéni jellegű faszobrai is.

Egy jeles művészettörténész példaként állította a házaspárt a fiatalság elé. Ötvenhárom éve tartó házasságuk az emberi megértés szép bizonyágát adja. Egy más alkotásait művészi megbecsüléssel fogadják, és sohasem szorította háttérbe egyikük sem a másikat, inkább őszintén örültek egymás sikereinek.

A könyvben olvasható kritikák szerzői kiemelik, hogy Gádor Magda alkotásainak darabosságából szuggesztív erő árad. Nem követi egyik művészi áramlatot sem, hanem önállóan teremt meg saját kifejezési formáját. Alkotásai egyre inkább az elvontság felé haladnak, művei egyre összefogottabbak, tömörebbek. Nagy biztonsággal általánosít. A figurák egymáshoz fűződő kapcsolatait

ábrázolja mesterien. Kispasztikái a végtelékig leegyszerűsített formanyelvet használnak. Egyénisége rányomja bélyegét a műveire. Nem sorolható be egyetlen alkotói irányzat követőjé közé sem. Állatfigurái emberi érzelmeket fejeznek ki. Egyes esetekben a szobrok felszínét festi meg élénk színekkel, máskor pedig az anyagba keveri a festéket.

A kötet elején több nyelven olvashatók a művész önmagáról írt sorai, a végén az életrajzi adatok találhatóak. A kettő között pedig a Gádor Magda alkotásairól készült válogatott fényképek, köztük a címlapon látható, *Kiáltás* című háromalakos szoborcsoporttal.

Gádor Magda napjai ma is állandó, folyamatos munkával telnek. Műveit világszerte ismerik és becsülik. A csendes, szerény művésznek további sok sikert kívánunk.

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

Gádor Magda. Írta Szabó Júlia, szerkesztette Csák Ferenc. Körmendi Galéria, Budapest, 2004. Árjegyzék nélkül.

Változtassunk a hagyományokon! Változtassunk a hagyományokon?

Ehhez kell az erő: nem elfelejteni, hanem megváltoztatni a hagyományt! Év elején, tél közepén sok családban lesz beszédtema a lakodalom. Vagy azért, mert rendeznek, vagy pedig azért, mert „menni kell”... És igen sokan vannak, akik egyiket sem kívánják még a hátuk közepére sem.

Miért ez a félelem, amikor már régen nem szükséges az egyhetes előkészület, a ház körüli állatvágás, hiszen minden településen van olyan vendéglős, aki vállalja a munka nagy részét? Sőt: a násznép csak bevonul a dekoratőr cég által feldíszített terembe, leül a pincérek által megterített asztalhoz, és elfogyasztja a szakács által elkészített ünnepi lakomát, miközben a profi zenekar már játssza is a talpalávalót.

Jó, mindez pénz kérdése, de – ahogy én látom – nem az a fő gond! Hát akkor mi? A legtöbb embernek a lakodalmaktól való félelem az alábbiakból táplálkozik: „Össze leszek zárva egy csomó emberrel, akiket nem is ismerek, mivel más faluból jönnek. Valójában én csak a menyasszony/vőlegény barátja/rokona vagyok, és szívem szerint el se mennék...” „Vajon mit vigyek ajándékba, mikor adjam át, ezeknél ott hogy szokás?” „Egész este kötött műsorrend szerint kellene viselkednem, amit a legtöbben már unnak.” „Sokan lesznek, ricsaj, por, fejtelenség...” „Én már nem eszem olyan ételeket, ami-

lyeneket ott feltálnak. Zsíros, nehéz, sok egészségtelen...” „Mit fognak mondani a hajamra (alakomra/ruhámra/társamra/foglalkozásomra)?” És így tovább.

A dolgok orvoslásának sikere attól is függ, hogy mennyire merünk változtatni azokon a kereteken, melyek akkor alakultak ki, amikor a lakodalom szerepe még jócskán különbözött a maiótól. Ma már sokkal gyakoribb, hogy vallásuk, szokásaik, lakóhelyük tekintetében különböző családok kerülnek össze egy-egy ilyen eseményen. Az 1950-es, '60-as években ez még ritkább volt. Ezenkívül megvoltak a szokásos lakodalmi játékok, beszédtemák, és az emberek nem voltak annyira „felpörögve”, mint ma.

„Nem tudnak a mai fiatalok viselkedni ilyen helyen” – hangozhat a szemrehányás. Igen ám, de a ténymegállapításnál nem megyünk sokra. Inkább a probléma kezelése lenne a megoldás. Vegyük sorra tehát a megoldási lehetőségeket!

Az idegenek, vidékről jött emberek bevonása köszöntéssel, bemutatással történhet meg, ha a létszám megengedi. Amíg pedig ne feledjük: a közösségteremtés egyik eszköze a jó hangulat!

Itt jön be a vőfély sokat csépett és sok helyen megunt alakja. A régi poékok manapság már valóban nehezen ülnek. Azonban a „teremfőnök” vagy ceremóniamester szerepe talán fontosabb, mint valaha. Mivel az ifjú pár és a szü-

Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon fejezte be – a kézirat szerint – a Hymnus megírását. Ennek emlékére 1989-től kezdve január 22-én ünnepeljük a magyar kultúra napját. E napon vehetik át – 1993 óta – kitüntetésüket a kiemelkedő munkát végző pedagógusok. A naptárban nem piros betűs ünnepnap – azaz idén mégis, de csak mert vasárnapra esik... –, azonban jó alkalom arra, hogy mindazokért az évszázadokon át felhalmozódott szellemi és tárgyi kulturális, művészeti kincsekért hálát adjunk, amelyek szebbé, tartalmasabbá, értékesebbé tették, teszik életünket.

„Hamar értettem, szerettem és szenvedtem”

► Nyolcvanhét évvel ezelőtt, 1919. január 27-én, hosszú szenvedés után meghalt minden idők egyik legnagyobb magyar költője: **Ady Endre**. Mindössze negyvenkét éves volt! Költészete, prózai művei – hiszen számos novellát is írt – , hírlapírói munkássága, ragyogó publicisztikái olyan kincsek, amelyeket egy Isten által több talentummal megáldott elme alkotott. Mivel Ady sokak kedves költője, és versei nemegyszer egyházi alkalmakon is elhangznak – egy-egy verssora akár prédikációban is hallható –, a magyar kultúra napja alkalmából most rá emlékezünk.

Könyvtárnyi irodalom méltatja Adyt. Mi volt a titka? Ameddig lelkébe – költeményei által – beengedett, és ekképpen megfejtethető: ember volt, aki lázadt, harcolt, küzdött, szeretett, ölelt, Istenét kutatta-kereste, hitéért harcolt, s fájdalmasan fiatalon tért meg „halál-rokonához”.

Hadd szóljon előbb ő maga. Szerkesztői kérésére ugyanis több ízben is írt életrajzot. Ezekből még egy – talán kevésbé ismert – erénye is kitűnik: remek humorérzéke, önironiája.

Kedves szerkesztő uram, ma már tudom: öt vagy hat esztendő óta attól koldulok, hogy az évek életrajzképes alakot formáltak belőlem. Csak egy év óta látom világosan, hogy a megöregedés irtozata hajszol szerelemből szerelembé, dachból dacha, szanatóriumból szanatóriumba. De kezdek már megbocsátani az életnek, igyekszem megbocsátani a magam életét, s kezeimet megmosván, küldöm azt a rövid életrajzot, amelyet kívántál. Már úgyse tagadhatom, tehát 1877. november 22-én születtem a Szilágyságban, az Érmelléken, Érmindszent községben. A gyermekkoromról nem tudok nevezetesebbet mondani, mint hogy koraerett, makacs, rossz kölyök voltam, de úgynevezett iskola-szemefénye. (...) Jogásznak mentem Debrecenbe, készülni az apám nagy álmának, a familia újrafelmelésének beváltására, a főszolgabíróságra, sőt talán alispánságra Debrecenben. Pesten, még Nagyváradon is neki-nekirugaszkodtam a jog tudományának, a vége az lett, hogy fölcsaptam újságírónak. Nagyváradon már lapot szerkesztettem, de a versírást akaratosan kezdem leszokni, s nagy kár, hogy ez mégsem sikerült. Hétéves koromban írtam az első versemet, súlyos ifjúkori bűnöm volt a poézis, lakolnom kellett érte. Nagyváradról egyenesen Párizsba vitt a sorsom, s majánem kilenc évig éltem éveimet megosztva a pesti redakcióval s a külföldi kóborlás között. (Pesti Futár, 1913. december 25.)

Anyai részről csupa pap, diákos, poétás ember az őszám, a protestantizmus óta kálvinisták. Anyai nagyapám pap volt abban a faluban, ahol születtem. (...) Bolond érzékenységet, hamar jelentkezőt, hoztam magammal, hamar értettem, sze-

»ÁDÁM, HOL VAGY?»

Oszlik lelkemnek barna gyásza:
Nagy, fehér fényben jön az Isten,
Hogy ellenségim leigázza.

Az arcát még titkolja, rejti,
De Nap-szemét nagy szájalommal
Most már sokszor rajtam felejtí.

És hogyha néha-néha győzők,
Ő járt, az Isten járt előttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

Hallom, ahogy lelkemben lépked
S az ő bús »Ádám, hol vagy?«-ára
Felelnék hangos szívverések.

Szívemben már őt megtaláltam,
Megtaláltam és megöleltem
S egyik leszünk mi a halálban.

rettem és szenvedtem. (...) De azért verset már írtam akkor, amikor még a nagybetűket nem ismerem: Lajos ócsém egy sárbaeséről rövid, de pompás gúnyú balladát. Első verses könyvem Kisfaludy Sándor Regéjke volt, egy fatális nagy-néném adta névnapi ajándékkul nyolcéves korom-

EGY KEVÉSNIYI JÓSÁGÉRT

Ha van még Jó bennem, óh, uram,
Kérlek és nem is szomoruan,
Óh, mentsd meg belőlem.

Hiszen annyi jósággal jövék,
Ám lelkemnek szemérem-övét
Letépte világod.

Valamikor voltam örömöd,
Ne hagyj itt ocsmány, bús végek között,
Nagy gyalázatomban.

Most, hogy Bűn és Idő elszaladt:
Úgy menjek el, mint kiben maradt
Egy kevésnyi Jóság.

ban. (...) Jeles diák voltam, eminens, sőt első eminens, szomorú családi emlékek, dolgok tartottak féken. De panaszok így is voltak reám, s mikor mint debreceni jogász beálltam egy újság redakciójába, szegény mártír-anyámon kívül mindenki elmondta az elvégzetetett. (...) Éreztem, akartam, teljes egészében, hatványán, ezért a nagy, féktelen életakarásért vizsgálnak ma fejcsoválva az orvosaim. Mindent el akartam mondani, ami ma élő magyar emberben támadhat, s ami ma élő embert hajt, mint száj a gépkereket. (...) (Nyugat, 1909. június 1.)

1900. január elsején Nagyváradon kezdtem dolgozni egyik napilap szerkesztőségében, és már véglegesen és hivatásosan hírlapíróként. Nemsokára a Nagyvárad Napló szerkesztője lettem, sokat írtam, de kevés verset, dachból, öntetéből, mert hát költőnek lenni hőbortos és komikus dolog. Sors, furcsa és nem is kellemetlen véletlenek 1904-ben Párizsba és Párizsba segítettek, s így gyerekes, nagy elégtélelemre kikerülhettem Budapestet. (...) Azután hazajöttem, újságba írtam, mindent, politikát, kritikát, riportot, novellákat, verset. (...) Írásaim, különösen a versek, egyszerűen fölháborodást keltek: voltam bolond, komédiás, értelmetlen, magyartalan, hazaáruló, szóval elértem mindent, amit Magyarországon új poétának el lehetett érni, de nem haltam meg. Holott talán illendőbb lett volna félreértett lírikusként s jó korán megboldogulnom, újságírásszerelmmel véglegesen szakítani nem tudtam. (...) Sajnos gyakrabban kell egy-egy szanatóriumba be-bevonulnom egészséget foltozni. Harminchat éves leszek, agglégény, kilenc év óta minden évben írok egy kötet verset, többnyire Budapesten és a falumban élek, s természetesen, bár kissé szomorú, hogy igazában otthonom, lakásom nincs is. (Az Érdekes Újság Dekameronja I., 1913)

Egyelőre szeretnék az élettől még két-három-négy tőrhető esztendőt kiszarolni, s szeretném, ha aludni tudnék. (...) S ha Konried doktor úr a jövő héten már nyugodtabban, biztatóbban nézne reám, miután összevissza vizsgált. (Nyugat, 1909. június 1.)

Végül idézzük fel röviden a nagy költő utolsó napjait. A nagybeteg Ady utolsó, Emil Isaac által készített fényképe a legkülönbözőbb művészeket ihlette meg: például Melocco Miklóst, Juhász Ferencet, Cseh Tamást. Szeméig behúzott fekete kalapja karimája alól néz ki a költő, nyakig kocás szövetkabátjába bugyolálva. A halottak élén című, padon ülő alakot megjelenítő, Melocco Miklós által márványba álmódott szobor a fotónak megfelelően az esendő, halálos beteg költőt jeleníti meg. „Fáj az istent roncsokban látni, / a kozmosz-szívűt a művén merengni. / Így nem pusztulhat el akárki, / kalapján hervadó virággal” – írta Juhász Ferenc.

Ady 1917 ősztől haláláig a budapesti Veres Pálné utcai lakásban élt, amely ma emlékmúzeum. Decemberben még elment a haladó írók Vörösmarty Akadémiájának alakuló gyűlésére – meg is választották az akadémia első elnökévé –, ott búcsúzott a nyilvánosságtól, az élettől.

Az Adyról készült utolsó fényképfelvétel

Utolsó versét a Nyugat számára, Ignotus kérésére írta Üdvözlet a győzőnek címmel, a világháborúból vesztésként kikérikül népe nevében a győztes hatalmaknak. Ady életének utolsó publikációja „nem nagyobb egy névjegynél” – emlékezett Ignotus –, de „a névjegy is óriás írás, ha óriásnak neve van aláírva”. S hogy Ady Endre a magyar és a világirodalom egyik legjelentékenyebb költője, tehetsége, óriása volt, akinek hatása múlhatatlan – ahhoz kétség nem fér.

Látogatóit, barátait a Veres Pálné utcai otthonban fogadta. Sokan fölkeresték. 1918 nyarán megjelent, A halottak élén című verseskötetét már csak alig-alig tudta dedikálni. Ereje elfogyott. Csonttá soványodott, teljesen elgyengült, 39-40 fokok láz gyötörte.

Feljegyezték, hogy nem sokkal halála előtt – valamikor október vagy november folyamán, egy keserves éjszakán – megsemmisítette szeretett kis Bibliáját, amely mindig mindenhol vele volt, s első lapjára régen maga jegyezte fel: „Ady Endre vén diák kedves Bibliája”. Azon az éjszakán ezt írta fel kétségbeesésében a leszakított fedőlapra: „Eli, eli, lamá sabaktani.”

1919. január második hetében szállították a városligeti Park, majd a szomszédos Liget Szanatóriumba. Itt érte a halál, 41 éves korában, a szanatóriumi ápolónő nyilatkozata szerint álmában, január 27-én, reggel negyed 9-kor.

■ Írta és összeállította:
KŐHÁTI DOROTTYA

Forrás: <http://ady.lap.hu> és Borbély Sándor: Így élt Ady Endre. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1989

A mag

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJJAL KITÜNTETETT

Evangelium Színház

DUNA PALOTA
Budapest V., Zrínyi u. 5.

Nyíró József: A próféta

Színmű két részben

SZEREPLŐK:

A próféta,	Keresztelő János	O. Szabó István Jászai-díjas
Heródes Antipás	Körtvélyessy Zsolt Jászai-díjas	
Heródiás	Iván Ildikó	
Salomé	Juhász Mónika	
Moises ben Mochem	Bitskey Tibor Kossuth-díjas, érdemes művész	
Sirach	Lénárt László	
Sadoch	Gyurin Zsolt	
Hümas	heródiánusok	Mucsi Sándor
Obed		Farkas Tamás
	Kereskedő	Bor Viktor
	Achas, a kém és besúgó	Rékai Nándor
	Kapitány	Szabó Péter
	Rabszolganő	Milka Julianna
	Őr	Medgyessy Pál

Történik a palesztinai Macherus-erődben, Heródes Antipás palotájában

Jézus nyilvános fellépésének kezdetén

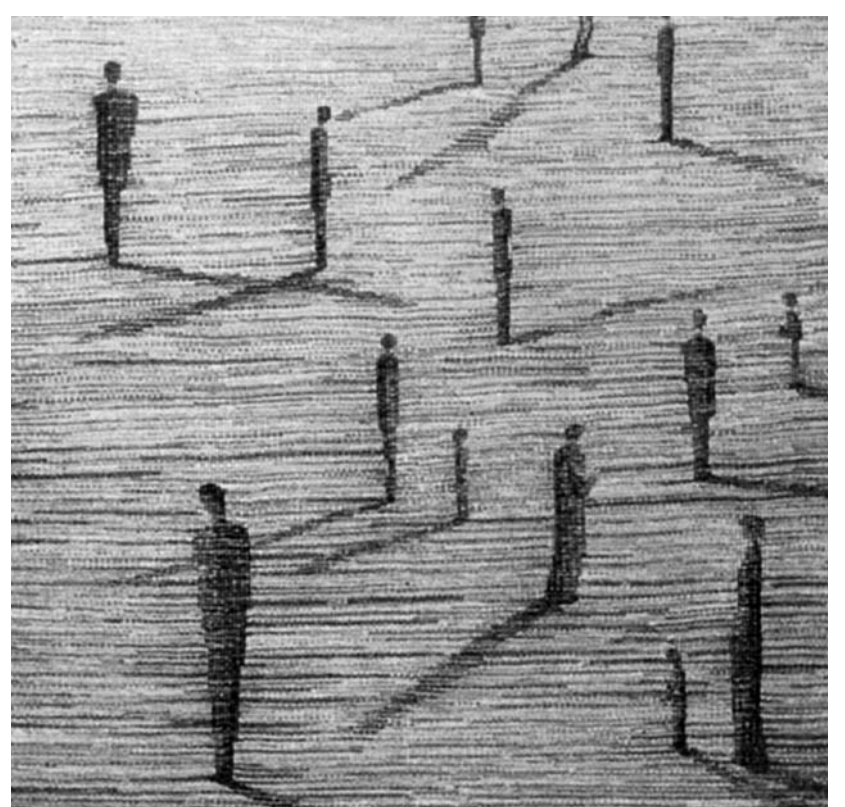
Zenei szerkesztő: Pacher Gréti

Díszlet- és jelmeztervező: Huro Anna Mária

Rendező: Udvaros Béla

A nagy sikerre való tekintettel további két előadás!
Január 28. – 19 óra
Január 29. – 16 óra

Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338 telefonon és hétfő, szerda, péntek délután 14-18 óra között a Duna Palota portáján (tel.: 1/235-5500). Helyárak: 1600, 1200, 1000 forint.

Polgár Rózsa Hymnus című gobelinjének részlete

Magyar kultúra napja

Már öntik a bronzot, faragják a követ

Emlékmű a Himnusznak

Az *Evangelikus Élet* 2005/30. számában adtuk hírrül, hogy nemzeti Himnuszunk első emlékművének felállítására készül a megvalósítást támogató Pszüart, a Lélek Művészete Alapítvány. V. Majzik Mária Magyar Örökség díjas képzőművész alkotását eredetileg 2005. október 23-án szeretnék volna felavatni a Zsámbéki-medence kapujában, Budakeszi városában, ahol Erkel Ferenc élete egy részét töltötte.

A Himnusz-émlékmű makettje

Az emlékmű kilenc méter hosszú, négy méter magas, hét boltívűből áll, és hatvannégy vármegyénk neve lesz feltüntetve rajta. Középső, félköríves falán helyezkedik el a Himnusz képzőművészeti alkotás. A hét boltívbe a tizenkilenc megye harangjai kerülnek; ünnepnapokon harangjáték segítségével csendülnek fel a Himnusz kezdő taktusai.

A Pszüart-alapítvány országos gyűjtést szervezett, hiszen az emlékmű mintegy húszmillió költséget – mellette pedig a

Himnuszhoz méltó tér kialakításához szükséges ugyancsak több millió forint előteremtését – egy város önkormányzata egyedül nem tudja felvállalni. A Himnuszsobor szabadtéri oltárként fog állni.

Hogy áll az emlékmű ügye ma, sikerült-e összegyűjteni a szükséges pénzt? Eredményes volt-e a széles körű összefogás? Szolgálhatunk-e jó hírről a magyar kultúra napján, azaz a Himnusz szü-

való helyezéséről is gondoskodni kell. Azt szeretnénk, hogy a park országos emlékhellyé, zarándokhellyé váljon majd. December elején került sor az alapkövetételre – a borongós, esős időben arra az egyetlen napra sütött ki a nap –, s az a reményünk, hogy március 20. után leleplezhetjük az emlékművet. Bár nevezük inkább műalkotásnak, kompozíciónak, hiszen V. Majzik Máriaval együtt úgy gondoljuk: nem emlékmű a Himnusz, tárgyi megvalósulásában sem. Mindannyiunké, vallja a művész, s nem csak az ünnepnapokon a miénk nemzeti imádságunk.

A bronz öntése megkezdődött; a kőfaragás befejezése a jelen pillanatban még nem dátumozható, hiszen ez a munka erősen függ az időjárástól. Hadd említsem meg, hogy milyen sokan gyűlünk össze az alapkövetételre, és hadd fejezzem ki köszönetemet mindenkinek, aki kisebb-nagyobb összeggel támogatta a Himnusz-émlékmű-mozgalmat! Hálásak vagyunk az *Evangelikus Életnek* is, hogy közölte felhívásunkat!

Az alapítvány elnöke, dr. Hargitay András többszörös úszóvilágbajnok és Oszter Sándor színművész, az emlékmű egyik lelkes támogatója a magyar kultúra napja alkalmából éppen az ünnep előestéjén, egy jótékonysági rendezvény keretében is találkozott az „ügy” támogatóival. Ha van olyan közösség, gyülekezet, amelyik szívesen találkozna az alkotókkal, és támogatni szeretné a mozgalomra nőtt kezdeményezést, alapítványunk szívesen és örömmel áll rendelkezésre – fejezte be a tájékoztatást Sárossy Krisztina.

■ K. D.

Erkel Ferenc

■ GÁRDONYI GÉZA

Részlet az író *Aranymorzsák* című kötetéből, melyben kortársairól szóló feljegyzései olvashatók. Dante-kiadás, Budapest, 1926–1928.

A nyolcvanas évek végén tagja voltam a Pesti Sakk-körnek. Az elnök, Erkel Ferenc nemigen járt máshova, mint oda. Egy télen minden este ketten maradtunk utolsóknak, és hogy az öregúr néha beszéd kedvében volt, hallgattam. (...)

– Én nem pályáztam. Eszem ágában se volt, hogy pályázzak. A Himnuszra se pályáztam volna. Hanem egyszer az történt velem, hogy megfog az utcán, a lakása előtt Bartay András. Felhí, és azt mondja odafenn:

– Írtál-e himnuszt?
– Nem. Nem is írok. Egressynek hagyom ezt az örömet. Neki az effélékben kedve telik.

– Hát ő megírta már?
– Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy pályázik, és engem megkért, hogy írjam át zenekarra. De napról napra halogtatja, pedig most jut eszembe, hogy holnap már lejár a pályázat.

– És te nem veszed észre, hogy ez szándékosság?

– Micsoda szándékosság?
– Hát az, hogy neked eszedbe se jusson pályázni.

– De ha nem is akarok.
– Kell! Nem érted, és nem érzed, hogy ez a pályázat nem a nyomorult aranyknak szól, hanem az örökkévalóságnak? Amelyik dalt megjutalmazták, azt meg is szentelik. Egy hét múlva milliók ajka zen-

gi vissza, és az lesz a dalok dala, az örökévaló, a halhatatlan, a szerzőjével együtt.

– Ezt mondva – folytatta Erkel – be-tuszkolt engem a mellékszobába, ahol egy kopott zongora sárgállott. Odatett egy ív kottapapírost, melléje a szöveget.

– Csináld meg rögtön.
– De bátyám, hova gondol! Nem cigartettasodrás ez, hogy csak úgy rögtön.

– Meg kell csinálnod!
– Nem lehet. Késő már!

Felelet helyet egyet lépett. Kifordult az ajtón, s rám fordította a kulcsot. Még csak annyit hallottam, hogy:

– Alászolgája.

Állok, mint Nepomuki János. Hallom, hogy a külső ajtó is csukódik, záródik. No, kutyateremtette: szépen vagyunk!

Csend van. Ülök és gondolkodom: hát hogy is kellene azt a himnuszt megcsinálni. Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodom.

– És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mesteremnek a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta:

– Fiam, mikor valami szent zenét komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe.

– És ott a szoba csendességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok.

Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem, és hang hang után olvad. Egy óra nem telik belé, megvan a Himnus, úgy, amint ma ismeri.

Akkorra már visszajött Bartay is. Eljártam neki. Szépnek mondta. Hazamegyek. Leírom zenekarra. Másnap benyújtom.

Elérkezik a döntés napja. A színház ünnepi díszben. Mert, hogy szavamat ne felejtsem, nem választott pályabírák döntöttek, hanem maga a közönség.

Elkezdjük.

A közönség feszült figyelemmel hallgatja ezt is, azt is. De nem melegsik. Végre az anyémre kerül a sor. Engem a harangszóra való gondolat annyira el-töltött, hogy a zenekari átiratban is harangszóval kezdtem.

Ez már előre hatott.

Az eddigi dallamok mindenféle csiricsaré nóták. Semmi mély érzés. Semmi himnuszi szárnyalás. Az én dallamom egyszerre áhítatra kelt mindenkit. Az arcok megmerednek. A szemek megtelnek könnyel.

– És alighogy az utolsó sor elhangzik, a tapsolásnak és éljenzésnek orkánja rázza meg a színházat.

Az anyém volt a dicsőség.

Hát lássa: ész kell a zenéhez, nemcsak klimpik-klimpik!

Reményt keltő, hitet erősítő értékek

A karácsonyi hóhullásban a két boríték összeragadva érkezett. Mintha tudták volna, hogy mennyire összetartoznak. A feladatuk is azonos: őrizni a múltat, feltárni a szépet, továbbadni az értéket. A 2005. esztendő legjelentősebb ünnepségéről, évfordulójáról számolnak be szóban, képből. Az egyik a történelem, a

amely képeslapsorozaton megörökítve teszi sokak számára láthatóvá, megismerhetővé legnagyobb magyar festőművészeink, Munkácsy Mihály műveit, s lett egy világraszóló hazai kiállítás nagyszerű utóhangja... Ez került ki a másik borítékból. Gyönyörű Munkácsy-képek, válogatás az Amerikai Munkácsy Alapítvány elnöké-

Munkácsy Mihály: Golgota

másik a művészet jelentőségéről szól, de mindkettőben a hit vezette az alkotót, a művek válogatóját. Az egyik borítékban a *Tihanyi kalendárium 2006*, a másikban a tavalyi Munkácsy-kiállítás képeiből válogatott levelezőlap-sorozat. Szórakoztatnak és tanítanak. Lapozgatásuk elgondolkoztató, és csodálatos légkört, nyugalmat teremtet.

Az immár tizedik esztendeje, dr. Korzenszky Richárd perjel szerkesztésében megjelenő *Tihanyi kalendárium 2006*. évi kötetének a gerincét a kilencszázötven éves Tihanyi Bencés Apátság jubileumi ünnepsége adta. „Itt vagyunk, és emlékezünk” – mondta Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát ünnepi megnyitóbeszédében. „...Tihanyért hálát adva emlékezünk – folytatta –, hogy erőt merítsünk a holnapra.” Van mire emlékezni, hiszen „a szent hely egyszerre ölelte magához a

nek, Pákh Imrének a gyűjteményéből. Közöttük olyan csodálatos életképek, mint amelyért Eötvös József, az 1867-ben megalakult magyar minisztérium közoktatási minisztere kiutalta az első képzőművészeti ösztöndíjat a fiatal Munkácsynak. A nagy pénzzel a festő Párizsba utazott, és elnyerte a vilákiállítás aranyérmét. A sorozatban vannak olyan festmények – például a *Golgota*, a *Krisztus Pilátus előtt* –, melyeket Pákh Imre korábban is kölcsönadott a hazai földön való kiállításra, amikor kultúraszegény éveinkben nagy szükségünk volt az ilyen művekkel való találkozásra, amikor látásuk erőt adó lehetett.

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékeztető kiállítás méltó kísérője volt az a hatalmas Munkácsy-album, melyben *Szemenkár Mátyas* így szól az olvasóhoz: „Az album kiadójaként és szerkesztőjeként szeretném Önt egy rendki-

Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt

magyarságot és az akkori keresztény Európát, fogta össze Keletet és Nyugatot, lett történelmi örökség, hogy itt és innen az »idők jeleit figyelve« éljenek, és életükkel tanítsanak a szerzetesek”.

Az áldozatos, magas színvonalú kulturális munkát magára vállaló kis közösség 2005. évi, sokoldalú és gazdag munkájáról a jubileumi évben sajnos kevesebb szó esett. Szükszavúbb lett a kötetben a szerkesztő kitérő, *Naplójegyzetek* címet viselő írása is, mely a múlt esztendő történéseit kíséri végig, s igazságkeresésével, hitelességével válik történelemmé.

Mint ahogy történelemmé vált az a többtucatnyi Munkácsy-alkotás is – tájkép, egyházi tárgyú festmény, portré –,

vüli »tárlatvezetésre« meghívni. Rendkívüli ez a tárlat, mert arra vállalkozik, ami eddig nem fordult elő a magyar művészeti könyvkiadás történetében. Munkácsy Mihály műveit mutatja be Önnek keletkezésük sorrendjében, megpróbálva a lehető legteljesebben a világon fellelhető műveket Párizstól New Yorkig, Washingtontól Moszkváig, Düsseldorftól Kolozsvárig...” A művészi képeslapsorozat – mint maga a Munkácsy-album is – egy áldozatot vállaló kiadó, a Szemimpex Kiadó értékmentő kezdeményezésének eredménye.

Adja Isten, hogy a jó példának sok követője legyen!

■ SCHELKEN PÁLMA

Az ökumenikus imahét megnyitó istentisztelete a Szent István-bazilikában

HIRDETÉS

Szeretettel felhívjuk a figyelmet, hogy január 28-án 10 órától 15 óráig **nők világ-imanapi előkészítő konferenciát** szervezünk a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (Budapest XI., Magyar tudósok krt. 3.). Felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül minden olyan érdeklődőt hívunk és várunk, akik gyülekezetükben már tartottak ilyen imaalkalmat, vagy szeretnének az idén bekapcsolódni ebbe a mozgalomba.

Az idei év imanapjának istentiszteletét dél-afrikai asszonyok állították össze *Az idők jelei* címmel.

Az előkészítő konferencián a téma, valamint az ország ismertetésén túl az istentisztelet megrendezésével kapcsolatosan kaphatnak gyakorlati tanácsokat a résztvevők. Szeretettel várjuk a konferenciára való jelentkezést január 25-ig a következő címen: MEE Női Missziói Szolgálat, 1450 Budapest, Pf. 21, illetve a következő telefonszámokon: 1/483-2261, 20/824-2791.

A Duna televízió Isten kezében című sorozatában legközelebb Novotny Zoltán portréja lesz látható.

Novotny Zoltán már hosszú évtizedek óta a hazai sportújságírás meghatározó alakja. Összesen tíz téli és nyári olimpiáról közvetített, számos szakmai szervezet elismert tagja. Az egyházi életben is igen tevékeny szerepet játszik. Presbiter a budapesti Deák téri gyülekezetben, tagja a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottságának, valamint a Protestáns Újságírók Szövetségének az elnöke. A műsorban Novotny Zoltánnak ezt a nyilvánosság számára kevésbé ismert arcát mutatjuk meg. Szerkesztő-riporter: Fabiny Tamás. Az adás január 21-én, szombaton 12.05-kor látható. Ismétlés: január 25., szerda, 12.30.

HIRDETÉS

Az Evangélikus Leánygimnázium Közhasznú Fokozatú Alapítvány ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik az 1996. évi CXXXVI. törvény lehetőségével élve személyi jövedelemadójuk 1%-át az elmúlt évben is az alapítványnak juttatták. Az összes adomány 226 025 Ft volt. Ezt az összeget is – hasonlóan az előző években ilyen címen beérkezett adományokhoz – a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumnak továbbítottuk.

Az adományt az iskolában folyó nevelés, oktatás segítésére, nevezetesen könyvtár- és szertárfejlesztésre, valamint a rossz szociális helyzetű tanulók támogatására fordítottuk.

Kérjük az adományozókat, valamint többi testvérünket, hogy jövedelemadójuk 1%-ával ebben az évben is alapítványunkat tiszteljék meg.

HIRDETÉS

Pályázati felhívás kollégiumi helyekre

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány felvételt hirdet 2006 első félévére felsőoktatási kollégiumi helyekre. Elhelyezés két-, illetve egyágyas szobákban. A kollégium fokozatosan szakkollégiummá épül ki. A kollégiumi előadások látogatása és az anyagukból való eredményes félévi számadás kötelező, egyben a további elhelyezés feltétele. Részletes információ és pályázati jelentkezési útmutató a www.mpta.hu honlapon található, és ugyanitt lehet jelentkezni is.

Kapcsolattartó: Megyeri Zsolt gondnok, tel./fax: 1/274-5394.

Kérjük, a felvételi jelentkezéseket a következő címre juttassák el: 1121 Budapest, Eötvös u. 35.

Pályázati felhívás felsőoktatási kollégium igazgatói állására

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány pályázatot hirdet a 2006. február 1-jétől indítani tervezett felsőoktatási kollégium igazgatói munkakörének betöltésére. A kollégiumigazgató részére szükség esetén szolgálati lakást biztosítunk. Díjazás a magasabb vezető beosztású közalkalmazottak jogállásának alapulvétele, megegyezés szerint történik. Tisztelettel várjuk olyan felsőfokú végzettséggel rendelkező, rendezett életvitelű pályázók szakmai önéletrajzzal és a szakmai kollégiumigazgatói koncepciójukra vonatkozó elképzeléssel együtt leadott jelentkezését, akik magyar protestáns világnézeti elkötelezettséggel vállalják a tisztség ellátását.

További információk dr. Kovács Levente kuratóriumi elnöktől kaphatók a 30/411-0227-es telefonszámon, vagy megtalálhatók a www.mpta.hu honlapon. A pályázat postai feladási határideje és/vagy villámpostai (e-mail) beküldési határideje 2006. február 15. A pályázatot az alapítvány kuratóriuma elnökének kell címezni. A pályázatokról való döntés időpontja: 2006. február 28.

Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány Kuratóriuma. Levelezési cím: 1121 Budapest, Eötvös u. 35., honlap: www.mpta.hu. A kollégiumi épületgyűjtés a 1/274-5394-es telefonszámon történő egyeztetés után megtekinthető.

◀ Folytatás az 1. oldalról

Max Weber szociológus-közgazdász szerint „aki a lehetőséget akarja, annak olykor a lehetetlenre kell vállalkoznia”. Mi a lehetetlenre vállalkozunk, de mégis lehetségesnek tartjuk, mert Isten eligazít, tart minket és vezet a keresztény életben – zárta prédikációját D. Szebik Imre.

Dr. Erdő Péter bíboros Mt 18,19–20 alapján szólt arról, hogy egy álló héten keresztül fogunk közösen imádkozni a keresztények egységéért. Nagy erő a közös és állhatatos imádság. A keresztények egysége biztosan Isten szándéka szerint való, hiszen a főpapi imádságban maga Krisztus könyörög, hogy tanítványai egyek legyenek. Az egyház látható egységének tanúságtétellel kell lennie. Várjuk, hogy Isten valóban megadja, amit kérünk, irgalmát, kegyelmét és megnyugvásunkat. Keresztény ember nem a segítő szeretet és a tettek helyett imádkozik. A lelkek megújulásából, a megtérésből új élet születik, a teljesülés végső soron Isten segítségétől és áldásától függ. Igazságban és szeretetben, elkötelezetten a szolidaritásban és együttműködésben kell folytatnunk az egységért való fáradozásunkat – hangsúlyozta Erdő Péter. Szentbeszédében felemlítette továbbá II. János Pál példamutatását: a pápa Debrecenben a tisztelet és kiengettelődés jegyében hajtott fejet a gályarab prédikátorok emlékműve előtt.

Haladjon előre hazánkban a keresztény egység ügye új lelkiürellel, elkötelezettséggel és szeretettel – hívta fel végül a figyelmet a bíboros.

Az imádkozást, a hitvallástételt dr. Szabó Géza kanonok, Gáncs Péter püspök, Varga László református püspök-helyettes, dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök és Csernák István metodista szuperintendens vezette. A záróáldást öt ortodox, egy anglikán és egy római katolikus lelkész osztotta.

A bazilika kórusa Cezar Frank, Bárdos Lajos és Kodály Zoltán egy-egy művével segítette az áhitatban való elmélyülést.

Végezetül álljon itt az elbocsátó főhász, hogy az olvasó is együtt imádkozhasson az imahét gyülekezetével.

Nyisd meg szemünket, hogy jelenléted észreveggyük. Nyisd meg fülünket, hogy hívásodat meghalljuk. Nyisd meg szívünket a te szeretetedre. Hadd nyújtsuk ki karunkat a másik ember felé. Hadd nyissuk meg szívünket az idegenek felé. Hadd nyissuk ki ajtónkat a kopogtatónak. S hogy mindezzel nyitottak legyünk feléd, Urunk, nyiss meg bennünket ma és mindenkor! Ámen.

■ TÓTH-SZÖLLŐS MIHÁLY

A béke jelével köszönti egymást dr. Erdő Péter bíboros és D. Szebik Imre elnök-püspök

Imahétnyitó bíborosi szentbeszéd

Az alábbiakban Erdő Péter bíboros, prímás, esztergomi-budapesti érsek szentbeszédét közöljük, amely a Szent István-bazilikában hangzott el 2006. január 15-én, az ökumenikus imahét kezdetén Mt 18,19–20 alapján.

Krisztusban Kedves Testvérek!
Ökumenikus imahetet kezdünk. Közösen imádkozunk egy héten keresztül a keresztények egységéért. Sokan megkérdezik (és teljes joggal), hogy mit is jelent, hogy mire is való egy imahét vagy akár – mint egyes keresztény egyházakban

szokás – egy egész imaév meghirdetése. Keresztény ember számára az imádság nagy erő. Az Atyához fordulunk Krisztus által a Szentlélekben. Múltán fejeződik be ilyen szentháromságos formulával liturgikus imádságaink is. Hiszen maga Krisztus mondta tanítványainak: „Ha ketten közületek valamiben egyetértenek a földön, és úgy kéri, megkapják mennyei Atyámtól. Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,19–20) Ezért hát egy országos vagy egy nemzetközi imahét hitünk szerint nagy erő, a közös és állhatatos imádság nem hiábavaló dolog, nem is csupán saját lelkünk vigasztalása.

Hallgassuk csak Máté evangéliumának szavait: Jézus a közös imádság értékét és erejét hangsúlyozza. Jézus állításának tanítványai számára különleges csengése kellett, hogy legyen. Kihallatszott belőle Krisztus istenségének kinyilatkoz-

tatása. Hiszen a kor híres mesterei gyakran hangoztatták, hogy amikor két ember összejön, hogy a Törvény szavait, a Tóra ígét tanulmányozza, maga az Úr van ott közöttük. Jézus pedig így beszél: „...ott vagyok közöttük.” Az egyház hagyományára erre a szövegre szokott hivatkozni, amikor azt tanítja, hogy Jézus Krisztus jelen van a liturgiában. „Krisztus mindig jelen van az egyházban, különösen a liturgikus cselekményben” – tanítja a II. vatikáni zsinat a liturgiáról szóló rendelkezésében, majd így folytatja: „Jelen van erejével a szentségekben, így amikor valaki keresztel, Krisztus az, aki kiszolgáltatja a keresztiséget. Jelen van igéjében, mert amikor az egyházban a Szentírást olvassuk, ő az, aki beszél. Jelen van végül, amikor az egyház könyörög és zsoldárokat énekel, mert ő maga ígerte: Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében, ott vagyok közöttük.” (SC 7)

Milyen eredménye van annak, ha mi magunk közösen vagy egyénileg imádkozunk? Általában olyan eredménye van, hogy keressük Isten akaratát. Ha kérünk tőle valamit, előbb háromszor meggondoljuk, hogy az ő színe előtt valóban merhetjük-e mi ezt kérni. Tehát növeli a saját felelősségünket, rákényszerít bennünket, hogy belenézünk Isten akaratának a tükörbe. Ebben a tükörben kell, hogy áttekinthessük az egyéni és a közös dolgainkat. Tehát egyfajta megtisztulást várunk az imádságtól is. Szándékainknak, vágyainknak a nagylelkű felülvizsgálatát, megtisztítását, hozzáigazítását Isten akaratához. A lelki életnek, a mentalitásnak, a gondolkodásnak egyfajta megszépülését és talán a szíveknek a megújulását is. A keresztények egysége pedig biztosan Isten szándéka szerint való, hiszen maga Krisztus könyörög főpapi imájában azért, hogy tanítványai egyek legyenek, és így elhiggye a világ, hogy az Atya küldte őt (vö. Jn 17,11–23). Igen, az egyház látható egységének itt a földön tanúságtételnek kell lennie. Kötelességünk szívből vágni a keresztények egységére és közösen imádkozni érte.

Várjuk az imádságtól azt is, sőt főként azt várjuk, hogy Isten valóban megadja, amit kérünk. Megadja az irgalmát és a segítségét tanítványainak az egész világon. Megadja a mentalitásunknak a megújulását. Ezt úgy hívták az Újszövetségben, hogy „megtérés”. Ha

az önzésből a nagylelkűségre, a felelőtlenségből a felelősségre, a jövőtlenségből a jövőre gondoló felelős szeretetre, a megosztottságból a szolidaritásra, az egységre, egymás gyanakvása és vetélkedés nélküli, őszintén segítőkész szemléletére tudunk jutni, ha csak egy lépéssel is előbbre tudunk haladni ebbe az irányba, akkor azt hiszem, hogy értelme és nagy eredménye lesz ennek az imádságnak, akkor őszintén bízhatunk abban, hogy megkapjuk Istentől az egység ajándékát.

Keresztény ember nem a segítő szeretet és a tettek helyett imádkozik. *Szent Benedeknek* – katolikus egyházunk tiszteletében Európa védőszentjének – pedig ma is érvényes a figyelmeztetése: „ora et labora”, azaz „imádkozzál és dolgozzál”. Hitbeli meggyőződésünk, hogy a lelkület megújulásából új, tisztább cselekedetek is következnek. Meggyőződésünk az is, hogy kötelességünk az emberi fáradozás az egység érdekében. De ugyanígy meggyőződésünk, hogy végső soron Isten segítségétől és áldásától függ közös törekvéseink eredménye.

Ahogy bizonyára mindnyájan értesültek róla, püspöki konferenciánk az idei évre imaévet hirdetett meg a nemzet lelki megújulásáért. Számunkra, katolikusok számára a keresztények közötti érzelmi megosztottság, a reformáció és ellenreformáció korának emlékei is olyan örökséget jelentenek, amelyet igazságban és szeretetben új módon kell szemlélünk, meghaladva korábbi rivalizálásokat és ellenérzéseket, érzelmileg is, beszédmódunkban, cselekvéseinkben is elkötelezetten a szolidaritás és az együttműködés felé. Ezzel is követnünk kell a boldog emlékü II. János Pál pápa példáját, aki Debrecenben történelmi jelentőségű látogatása során a tisztelet és a kiengesztelődés jegyében hajolt meg a gályarab prédikátorok emléke előtt. Számunkra népünk lelki megújulásának egyik kiemelkedően fontos feladata, hogy hazánkban a kereszténység egységének ügye új lendülettel, megújuló elkötelezettséggel és szeretettel haladjon előre. Kérem keresztény testvéreinket, hogy ebben az értelemben – ha szívük úgy diktálja – emlékezzenek meg imáikban népünk lelki megújulásáról is, hogy a keresztények testvéri egységének erősítése hozzájáruljon mindannyiunk lelki megújulásához. Ámen.

Dr. Balogh Péter emlékére

Húsz éve – 1985. december 3-án – ment el, és még mindig heveny módon hiányzik. Sajátos szint képviselt egyénisége, melyre talán az erőteljes nyugalom kifejezés illtet leginkább. Voltak indulatai, még inkább érzelmei, de hihetetlenül fegyelmezett, ezért mindig nyugodt volt. Ám nem a flegmák nyugalmával. Erő áradt belőle.

Újonc cserkészként ismertem meg őt. Őrsvezetőm, Moravcsik Gyula a Bagoly őrsöt vezette; korábban pedig a Balogh Péter által irányított Sas őrs tagja volt. Az életkori viszonyokat mutatja, hogy ekkor – 1946-ot írunk – a nyolcosztályos gimnáziumban én másodikba jártam, Gyula ötödikbe, Péter pedig nyolcadikba.

1946 nyarán a paksi háromhetes nagytáborban kezdődött – a nagy különbség ellenére – a barátságunk. Péter volt a főszakács. Ma nehezen érthető, mit jelentett számomra egy-egy karéj kenyér, amelyet valamely többletmunkáért vagy csak szeretetből kaptam. Emlékezetes epizód, amikor egy ízben magam is áldozatul estem a tisztai sátor ravaszkötésének. Elbotlottam benne, ezért pedig lezuhás járt. Verrtek a tiszturak rendszeren a fenekemet – ehhez képest szinte kellemes volt, amikor Péter rájettette hatalmas mancsát: ez nem fáj, de a szemben álló tiszt karjába repített. Véget is ért rögtön a ceremónia.

A téli szünetben a cserkészcsapat szertárának rendbehuzatalában segédkeztem Péternek.

Ezt követően már felnőttkorunkból vannak emlékeim. Akkor kezdtem az orvosegyetemem, amikor ő befejezte. Szikével és csipesszel, no meg számos hasznos tanáccsal látott el. Kapcsolatunk ekkor már az egyházi ifjúsági együttlétekre alapozódott. Ő a Faszorban, én a Deák téren kaptam feladatot, de főleg őmiatta jártam a Faszorba is.

Szigorló orvosként a három hónapos belgyógyászati-gyakorlatot Péter osztályán töltöttem el a Rókusban. Hagyott önállóan dolgozni, saját kórtermem volt, de sokat tanított. Orvostudományra, életre. Ezer százaléki kielégítette azt az ideált, hogy ugyanaz az ember volt a munkában, hivatásban, családban, egyházban.

Segítségét egy kevésbé viszonzni tudtam, amikor már a Kórélettani Intézet tanársegédjeként közreműködtem kandidátusi disszertációja kísérleteiben. Ez is inkább számomra volt megtisztelő; büszke vagyok közös közleményeinkre.

Végigkísértem a felkészültségének megfelelő állás megszerzését célzó törekvéseit. Bár tudása, elismertsége egyértelmű volt, „csak” vidéki – igaz, megyei vezető – kórházban kaphatott osztályvezető belgyógyász főorvosi állást. Kollégái, betegek ösztönöztek, sőt szerették is. Korai eltávozásában, betegségében a sok kényszerű alkalmazkodás, a magára erőltetett fegyelem bizonyosan szerepet játszott.

Máig gyászolom.

■ FRENKL RÓBERT

Pater Pál emlékezete

Háromszázötven évvel ezelőtt, 1656-ban született Pater Pál evangélikus teológus, gimnáziumi tanár, matematikus, fizikus és csillagász a Szepes vármegyeyi Ménhárdon (ma Vrbov, Szlovákia) vagy – egyes életrajzi források szerint – a szintén felvidéki Trencsén vármegyeyi azonos nevű székhelyén (ma Trencin, Szlovákia). Nevének írásmódja is eltérő az egyes hivatkozásokban: Pater Pál mellett egyaránt említik Páter Pálként, Péter Pálként, Pál Péterként, illetve az idegen nyelvű forrásokban Paul Paterként.

Tanulmányait hazájában, illetve az 1680-as esztendő téli félévében Jénában végezte. Pater Magyarországon evangélikus teológusként és gimnáziumi tanárként működött. Lutheránus vallása miatt azonban az ellenreformáció üldözöttségei elől menekülni kényszerült az országból.

Idegen földön talált menedéket: a Német-római Császárságban, Wolfenbüttel-

ben a Brunswick herceg könyvtárosaként dolgozott. A Lengyel Királyság Thorn városában (ma Torun) 1689-től a helyi gimnázium rektora volt; 1705-től Danzigban (ma Gdansk) pedig az akadémiai gimnázium matematikaprofesszora.

Pater főként csillagászati témákkal foglalkozott. Írt a Holddal kapcsolatosan, témául választotta a meteorjelenségeket és a napfogyatkozásokat. Mindemellett meteorológiai tanulmányokat is közölt. Valamennyi (szám szerint hetven) műve az országhatáron kívül – többek között Boroszlóban és Lipszében – látott napvilágot németül, illetve „deákul”, azaz latin nyelven, például: *Den an den Bach über grünenden Wald*, *De Caelo empyreo*, *Ephemerides sive Calendaria ab anno 1690 usque ad 1725*, *De Germaniae Miraculo*, *De astrologica*.

Pater Pál 1724. december 7-én Danzigban hunyt el.

■ REZSABEK NÁNDOR

ISTENTISZTELETI REND / 2006. január 22.

Vízkereszt ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 8,1–13; Róm 12,17–21. Alapige: 2Kir 5,1–15a. Énekek: 277., 384.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Simon Attila; **II., Húvösvölgyi út 193., Felső** de. 10. Gáncs Aladár; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10.; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Joób Máté; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkésztség)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** 10. Bátorvölgy Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11.** Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gőzön Gy. u. de. 11.** Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Tengelícen innen, felújításon túl

■ FÜLLER TÍMEA

Minden úgy kezdődött, hogy kipakoltunk. Soha nem gondoltam volna, hogy ennyi mindenünk van. A folyosón dobozok sorakoztak, és hiába próbáltam szelektálni, selejtezni, egyre csak gyűlt a rengeteg holmi, amelyet át kell menteni az építkezésen túli távoli világba. Persze csak átmeneti állapotról van szó – mondogattam biztatásképpen, de azért valahogy melankolikussá tett a kiürült szobák látványa. Ronda volt már ez a tengelici parókia, penészes, korhadozó, de itt laktunk. Most meg a dobozokban.

Egyedül a gyerekek repdesnek az udvaron izgatott örömmel. Néha kicsit segítenek, de főleg rohangálással töltik az időt. „A gyűlekezeti teremben fogunk lakni” – újságolják mindenkinek lelkesen. Halkan teszem csak hozzá, kicsit fohászterüen: remélem, nem sokáig...

A nagy pakolásban persze hiába igyekeztem minden idegszállammal koncentrálni és logikus helyekre rakodni a dolgokat, valahogy reménytelenség tetszett, hogy bármi fontosat megtaláljunk, amikor szükség lenne rá. Nem tudom, miért, de szemmel is jól látható helyekre került valamennyi plüssmackó, szövőkeret, pizsamatartó baba, az összes télikabátunk és mindhárom rádiónk – bár áram nem mindig van a felújítási munkák miatt –, viszont sehol sem találok a például a hajszárítót. Most mindent felforgatok a hitvány jószágért, mert ha holnapig nem kerül el, kénytelenek leszünk kölcsönkérni egyet.

Kölcsönkértünk egyet. Párom diadalmasan hozta haza a kincset, én kicsit szégyenkezve raktam helyükre éppen a kis harisnyanadrágokat. S hát valami szokatlanul hajlíthatatlan akadt a kezembe. Ott lapult a szemtelen hajszárító, és pimaszul vigyorgott.

– Megvan! – kiáltottam fél mégis győzelmesen, hisz azért megkerült, ha nem is tegnap, ha nem is keresés közben, de mégis.

Anna lányom szánalommal mér végig: – Ja, ezt kerested? Miért nem szóltál, megmondtam volna, hova tettem...

Egy csapat férfi nekigyürkőzött, és kiszedte a szobákból az elkorhadat hajópadló maradvékát. Alatta csak homok van. Az üres szobákban szellőztetni kell a penészes falakat, minden ajtó, ablak tárva-nyitva. Fűtől a szél. A hontalanság halvány érzése együttérzőbbé tesz a hajléktalanok iránt.

Mától konyhánc sincs. Ettől a helytől váltam meg legnehezebben. Talán mert van egy kis konyhatünderszerű vonás a jellememben, szeretek tenni-venni, sütni-főzni, keverni-kavarni, és mindehhez mindig is ez a szép tágas konyha volt a legalkalmasabb hely. Jó, tudom, már tönkrement, ronda, az ajtó régen nem csukódna, az ablakon befűtől a szél, viszont minden kéznél volt.

„Most is kéznél lesz” – vigasztalga a párom, és szépen áttelepti főhadiszállásom féltett kincseit az ideiglenesen nyári konyhává előléptetett garázsba. Ez egyben az étkezünk is. A csavarhúzó, kombinált fogók és egyéb – férfiak számára oly értékes – kutyúk között megkapok néhány polcot a fűszerek, tészta és edények számára. A kitelepített ősköze gondolok, és próbálok hálás szívvel fogadni az új helyzetet. Szűk hely, de hát majd legfeljebb kinn eszünk az udvaron, elvégre nyár van. A gyerekek sikítoznak örömmükben. Végül is a természet lágy ölen romantikus lehet.

A természet lágy ölen nem valami romantikus fogadtatásban részesültünk. Első alkalommal

egy madár tisztelte le az asztalra kirakott tányérokat, másodszor a szél fújta szertesét a holminkat, harmadszorra meg az eső zúdult a nyakunkba. Benn kucorgunk, és hallgatjuk a szakadó zápor egyhangú zaját. Meg valami mintha rázna is. Vannak ilyen nagy ronda fekete bogarak, állítólag azok mocoognak ilyen hangosan. Remélem.

Az eső kitartóan zuhog, és valami elshant mellettem, amikor kinyitottam a tészta dobozt. Hosszú farka van, kerek pocakja, és sikítanom kell tőle. Bár legalább az megnyugtató, hogy csak egy van belőle. Megkértem a páromat, tegyen ki csapdát. Estére benn is csücsült a kis szürke egér koma a befőttesüveg alján. Gyanakodva méregettük egymást. Érdekes, nekem valahogy nagyobbak tűnt még délben, meg kövőbbnek is. „Mert mindig túlzol!” – csóválta a fejét szakértően a párom. Aztán lefényképezte az egeret.

Az eső még mindig esik. Lehet, hogy valami földrengés következtében elcsúsztak a világrések, és mi a trópusi esőerdők helyére keveredtünk. Mindenesetre így nem jönnek a kőművesek sem, minden áll, és a homok alj, ablaklatlan szobákon át meglehetősen kellemetlen a fűrdőszobába sétálni.

Az ebédfőzéshez tojásra volt szükségem, és a tartóból egy fényes szemű kis rágszáló pislogott rám érdeklődve.

– Hessa! – próbáltam rávezetni, hogy mi nem egy fajhoz tartozunk, de sajnos úgy döntött, megszeli. Vagyis nem fél tőlem, én meg tőle igen. Szégyen a futás, de hasznos. A befőttesüveg a fél díval visszakerült. Estére újabb kis rab pislogott kifelé belőle. A gyerekek sírva könyörögtek, hogy ne bántuk. De végül távollétiükben átszegtük a mennyei éléskamrához.

„Bizonyára jószágod és kegyelmed követnek engem életem minden napján, s az Úr házában lakozom hosszú ideig.” (Zsolt 23,6; Károli-fordítás) Mi is hosszú ideig lakunk az Úr gyűlekezeti termében. De valahogy én nem vagyok ettől olyan lelkes, mint Dávid. Talán mert neki nem kellett az egerektől hemzsegtő garázsban főznie...

A lányok tegnap este imádkoztak a kőműves bácsikért, és azok ma reggel meg is jelentek. Végre halad a munka. Eddig csak bontás volt, most már omlás is. Az ajtók, ablakok fölötti boltívek zuhogtak le sorban. Ahol nem, ott nagyot fohászoktunk. Hogy miknek nem tanul meg örülni az ember! Ja, és a plafon is leszakadt egy helyen. Épp akkora a lyuk, mint a kőműves, aki fentről kipróbálta, elég erős-e. De mindenki él, a többi meg majd alakul. A nap is süt, minden fényesebb, reménytelibb.

Este, amikor fűrdni mentem, egy macska nagyságú illető zúgott le a lyukon át, és a sötétben fújva, prüszkölve támadt rám. Mikor félbe léptem, megrettent, és menekülés közben be-

zett. Inkább neki kellene segíteni, de hát mosolyog, komolyan gondolja, hogy ő itt... Tétován vonok vállat, ő meg már húzza is ki a táskájából a süteménnyel teli tálcát. Jut a gyerekeknek is belőle. Ha nem ismerném, azt hinném, hogy angyal. De még így is lehet, hogy az.

A megfogatott egerek száma tizenkettő. A legkisebbünk négyéves lett. A szülinapiját a garázsban ünnepeljük. Vásárolt tortalapot töltöttem meg kézzel kevergetett krémmel. Áram nem mindig van, szóval gyorsan meg kell enni. Kicsit ronda, meg a hely se túl romantikus, időközben mindenféle ide kellett menteni. Zsúfoltan vagyunk, de azért van torta. Aztán mire felkészülünk a nagy ünnepre, megjelenik egy gyűlekezeti tag még egy tortával:

– Gondoltam, most nem tudtok sütni, és hát ünnep van...

Majdnem elbögtem magam.

A hűtőben találtam lefagyasztott sütit. Gyorsan olvad, hisz végre nyár van valóban. A gipszkartont szabó, felrakó brigád jókedvűen dolgozó tagjainak örömmel rakom tálcára. Csak a pék hoz zavarba, ő ezerszer jobbat tud sütni persze. De nem látszik rajta. Hála Istennek.

Este sok a szűnyög. Talán a riasztógyertya fénye vonzza őket? Most a fűrdőszobába nem lehet bemenni. A gyerekek örülnek a „kosznapnak”, de én azért megcsutakolom őket lavórban állva.

– Anyu, hogy te miket tudsz kitalálni?! – csóválják a fejüket felháborodottan.

El se hinnék, hogy mi még így fűrdőtünk valaha. Közben feladtam az egerek számolását. Majd csak elfogynak.

Az új ablakok gyönyörűek, az ajtók is, és lehet majd őket zárni. Kezdek felemelkedni a melankóliából. Közben munkához látott a festők csapata is. Fűtőrendsze máskálnak a létrával, a lányaim irigységgel vegyes tisztelettel bámulják őket. A mi létránkon ki is próbálják a trükköt. Nagyobb esés nélkül megúsztuk. Megjegyzem, Anna lányunk négyévesi életében ez az első nyár csonttörés nélkül.

Száradunk. Meg várjuk a padlót lerakó csapatot. Közben repül az idő, táborra készülünk, és már csak tíz nap. Istenem, ugye nem felejtetted el? Tudod, már említettem...

Száradunk. Várunk. Ma berepült egy madár a lakásba. Izgultam, de a falnak semmi bántódása nem esett. Már csak a gyerekeink maszatot kezét üsszák meg – legalább az átadásig.

Száradunk. Várunk. Türelmetlenek vagyunk.

Száradunk. Várunk. Morgunk. Nem fogunk elkészülni. Biztos, hogy nem. Tuti.

Várunk. Biztos száradunk is, de ez most már senkit nem érdekel. Hol vannak már a burkolók?

Megérkeztek. Illetve el is mentek. Mire megerttem a lányokat a garázsban, már végeztek is. Erre vártunk ennyit? És akkor most rá lehet lépni? Meghatódva nézegetjük, próbálgatjuk immáron kész lakásunkat, amely természetesen még csupa törmelék és festékfolt és berakatlan ajtó és kongó üresség.

De lendülünk. A barátaink is megjelennek, és sírolunk, lapátolunk, pókokat űzünk, és felmosunk. Aztán rakodunk és rakodunk rendületlenül. Az udvaron hét gyerek visong. Néha segítenek egy kicsit. Csak tudnám, mit hova raktak. A konyhában megcseréltük a hűtőt meg az egyik bútoromat. Reggelente bambán és értetlenül bámulom a nagy barna valamit, és percekig keresem rajta a hűtő ajtaját. De így szebb. Majd megszokom.

Lassan a helyére kerül minden. Pár dolog a dobozokban marad, ráér. Én a folyosót sírolok, benn a barátóm mosogat. Kinn a másik barátóm fűvet nyír. Hátul a harmadik barátóm pakol. Holnap kezdődik a tábor. Istenem, hát kész lettünk mégis...

Gyülekezeti honlapok

► **Egyházunk kétszázötvenkilenc egyházközségből százötvenháromnak van honlapja, vagyis a gyülekezetek 59%-ának. Ezzel az aránnyal a történelmi egyházak közül az evangélikusok állnak a legjobban.**

Már a „múlt században”, az evangélikus internetes munka kezdeti időszakában is fontos volt, hogy ne csak országos intézményeinket jelenítsük meg a világhálón, hanem adjunk lehetőséget a gyülekezeteknek is honlapjaik elkészítésére. 1998 óta, amióta egyházunk önálló internetes szervergéppel rendelkezik, ingyenesen biztosítunk korlátlan tárhelyet az egyházközségi honlapoknak. Kezdetben rögtön volt néhány úttörő próbálkozás, budapesti és vidéki gyülekezetek részéről egyaránt. A gyülekezeti számítógépes pályázaton részt vevő egyházközségek számára 2002 óta feladat a honlap elkészítése – azóta szaporodtak meg igazán az egyházközségi oldalak. Csatlakoztak ehhez az evangélikus e-Magyarország-pontot indító gyülekezetek, hiszen ők is elkészítették saját oldalait a világhálón.

A technikai nehézségek leküzdése érdekében az Internet Munkacsoport elkészített egy könnyített honlapszerkesztő rendszert, mely már alapfokú számítógépes tudással is használható. A honlapszerkesztőhöz írásos útmutató tartozik, és tavaly óta egynapos tanfolyamon is részt vehetnek azok, akik szívesen elmélyednek a honlapkészítés rejteimben.

Mi minden adhatunk közre az egyházközségi honlapon? Bemutathatjuk templomunkat, képekkel és szövegekkel egyaránt. Ha egyházközségünk hosszú múltra tekint vissza, feldolgozhatjuk a történetét. Ennek során szót ejthetünk a legfontosabb eseményekről, a kulcsfontosságú személyekről, régi lelképásztorokról is. Ahol lehetséges, képekkel is illusztrálhatjuk mondanókat. Közzétehetjük állandó alkalma-

ink időpontját, és röviden be is mutathatjuk őket.

Az egyházközség csoportjai, bibliakörei, hittanosai külön-külön is bemutatkozhatnak. Megkérhetjük az egyes csoportokat, hogy írjanak magukról, és mellékeljenek képet is. Közreadhatunk lelki táplálékot is oldalaink látogatói számára. Készíthetünk képekkel, sőt akár zenével, videofelvétellel illusztrált beszámolókat a közelmúlt nagyobb alkalmairól. Ha az egyházközségnek van újságja, létrehozhatjuk az internetes változatát is. Jövőbeli terveinkről is írhatunk, különösen akkor, ha valamilyen jelentősebb esemény, teendő áll előttünk (például templomfelújítás). A tervekről szóló részletes információ közlé-

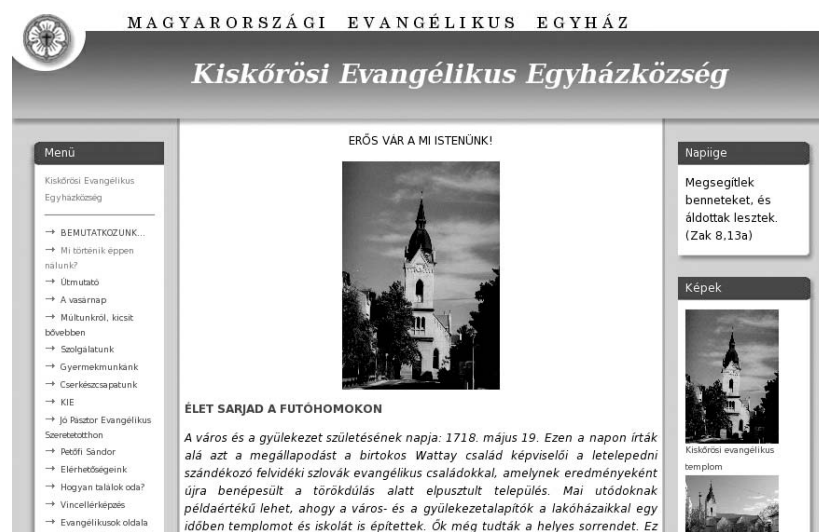
EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

Mind ezt feldolgozhatjuk úgy is, hogy nyomtatott kiadványt – gyülekezetbemutató brosúrát – készítünk belőle. Így két levet ütünk egy csapásra.

Közreadhatunk aktuális információkat a közelgő eseményekről. Ebben az esetben azonban vállalnunk kell a weboldal folyamatos frissítését is. Nincs rosszabb, mint egy elavult honlap!

se növelheti a szülőhelyükhöz kötődő emberek adakozókészségét – még azokét is, akik már elköltöztek.

Mivel az internet éjjel-nappal elérhető a világ minden tájáról, nem csak magyarul beszélő látogatókra számíthatunk. A legfontosabb információkat célszerű angolul és esetleg más nyelven is közreadni. A távolról érkezők számára leírhatjuk, hogyan találunk oda templomunkhoz, gyülekezeti házukhoz. Mellékelhetünk térképábrát is.

Ma már több helyen is rendszeresen fölteszik a honlapra a heti prédikációt – nemcsak szövegesen, hanem letölthető hangállományként is. Ennek köszönhetően a távol élők is meghallgathatják saját lelkészük prédikációját.

Ezt a kis „ötlebtörzést” tovább bővíthetjük saját gyülekezetünkben, a helyi adottságoknak megfelelően. A lehetőségek kimeríthetetlenek. A rendelkezésre álló tárhely szintén.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

Itthon is terjed a godcasting!

Vallási tartalom MP3-ra

A podcast szóösszetétel talán már ismerősen cseng a netpolgároknak; az ipod és a broadcast szavak összetételéből keletkezett szó tágabb értelemben MP3-lejátszóra átvihető, rendszeresen megjelenő hangos tartalmat jelöl. A www.podcast.net címen kategorizálva találunk több ezer efféle csatornát. Ezt a lehetőséget – nem meglepő módon – a legkülönbözőbb célokra használják fel, így megszületett a *godcasting*, mely vallási tartalmú podcastokat jelöl.

Míg a zenei csatornák egyáltalán nem kötődnek régióhoz, ebben a műfajban ez már annál inkább jellemző. A *godcast-*

ting.hu domaint pár hete foglalta le Tóth Zsolt Ipoly ciszterci szerzetes. Az oldal célkitűzése szerint három fiatal lelképásztor fogja a lelki útvalót biztosítani: Dózsa István atya Enyingről, Győri Tamás evangélikus lelkész Budapestről, valamint az oldal elindítója. Várhatóan minden napra jut egy-egy letölthető fájl.

A portál a nyílt forráskódú Drupal rendszert használja, amely lehetőséget nyújt az azonnali, aktív véleménynyilvánításra – akár minden egyes hangfájllhoz kapcsolódóan. Az oldal nem ipodspecifikus, bármely MP3-lejátszóra áttölthet-

tők a tartalmak, vagy számítógép előtt is meghallgathatók. A podcastok alapvető eleme, az RSS csatorna már elérhető, de egyelőre azon keresztül még nem tölthetőek le az audiotartalmak, csak a honlapon keresztül. Ha pedig a hasonló témájú idegen nyelvű oldalak is érdekelnek bennünket, a www.godcasting.hu cím mellett a www.godcast.org címet is érdemes felkeresni. Ezekben a rövid, pár perces *godcast*okban sokféle tartalmat lelhetünk: énekeket, zenét, interjúkat – és most már Isten igéjét is.

■ NOVÁK ÁRON (Forrás: www.prim.hu)

Tanulmányok a magyarországi szegénységről és egyenlőtlenségről

► **Magyarországon 1,8 millió háztartás, mintegy 4 millió ember, a lakosság 39,4 százaléka tekinthető jövedelmi szegénynek – áll abban a tanulmányban, amely az *Esély* című társadalom- és szociálpolitikai folyóirat 2005/4. számában jelent meg Havasi Éva tollából.**

Egy háztartás akkor számít szegénynek, ha tagjainak éves nettó jövedelme az országos átlagjövedelem 60 százaléka alatt marad. A transzferjövedelem, azaz a társadalombiztosításból, a szociális jövedelmekből és a háztartások közötti transzferekből származó bevétel enyhít ugyan a szegénységen, de meg nem szünteti. Azzal kell számolnunk, hogy a jövőben csökkenni fog a nyugdíjak sze-

gényesenyhítő szerepe hazánkban. Kohérens és stabil társadalompolitikai gondolkodás, nagyobb és koncentráltabb anyagi erőforrásokat mozgósító szociálpolitikai rendszer nélkül nem várható a szegénység enyhítése – vonja le a következtetést a szerző.

Ferge Zsuzsa szociológus a magyar társadalom egyenlőtlenségeiről szóló tanulmányában két nagy szakadékról ír: a felső néhány százalékról és a többiek között, illetve a lent lévő 2,5-3 millió ember és a többiek közötti megélvőről. Az egyenlőtlenség olloja úgy nyílik, hogy a társadalom felsőbb régióiban javul, lejjebb pedig romlik a helyzet. Egyre távolodnak egymástól azok, akik haszonélvezői lehetnek a növekedésnek, és azok, akik nemcsak hogy kimaradnak a közös haladásból, hanem relatív helyzetük biztosan, abszolút

helyzetük pedig többnyire romlik. A társadalmi egyenlőtlenségek növekedése önmagában is ható társadalomromboló tényező: rontja a fizikai életésélyeket, bomlasztja a társadalmi kapcsolatokat, elősegíti a területi és intézményi szegregációt, gyengíti a politikai demokrácia alapjait. Az egyenlőtlenségek hatása már most is káros vagy éppen katasztrofális, a mai elrendeződések az egyenlőtlenségek további kiéleződéséhez készítik elő a talajt – áll a tanulmányban.

Az akadémikus kifogásolja, hogy „számos politikai erő az állami újraelosztás csökkentését szorgalmazza”, pedig – adja értésre Ferge – ennek éppen az ellenkezőjére, az elosztási viszonyok szociális értelmű módosítására volna szükség az egyenlőtlenség mérséklésére és a szegénység visszaszorítására érdekében: munka-

Busók a bonyhádi gimiben

Mohácsi busók, farsangi képek címmel kiállítás nyílt a farsangi időszak közeledtével a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban. A tárlatot rendhagyó tanóra keretében nyitotta meg Ferkov Jakab, a mohácsi Kanizsai Dorottya Múzeum igazgatója.

A busójárásokról szóló első feljegyzés az 1780-as évekből származik. Akkor még több térségben is ily módon „úzték el” a telet, de az egyház erkölcsstelennek tartotta és tiltotta a busójárást. Egyedül Mohácson éledt újra e szokás, miután észrevették, hogy az egy-két beöltöző busónak köszönhetően egyre nagyobb a turistaforgalom farsang idején. Az 1910-es évektől reneszánszát éli a mohácsi busójárás.

A múzeumigazgató elmondta a bonyhádi gimnazistáknak, hogy a busók két csoportra oszthatók. Általában az *ijesztő busók*at ismerjük inkább; ők fa álarcban, szarvval, kifordított birka-börbe burkolózva, tarisznyával, kolomppal és kereplővel hangoskodva vonulnak végig az utcákon. A *szép busók* jelmeze a népviseletek egymáshoz nem illő ruhadarabjaiból áll össze, ráadásul a nők férfiruhába, a férfiak pedig női holmikba öltöznek.

Ma már tízezer ember is ellátogat a mohácsi busójárásra. Az idei programokra február 23. és 28. között várják az érdeklődőket.

■ MR

Mína-völgyi „pokol”

A végleges hivatalos adatok szerint 363 személy, köztük legalább 85 nő vesztette életét múlt csütörtökön a szaúd-arábiai Mína-völgyben rendezett hagyományos sátnűző szertartás harmadik napján. A rijádi egészségügyi minisztérium közlése szerint a halottak között szaúd-arábiai állampolgárok mellett a legtöbben pakisztániak, egyiptomiak, jemeniek, indiaiak, törökök és egyesült arab emírségekbeliek vannak. Az előzetes becslések szerint rajtuk kívül még mintegy húsz ország állampolgárai vesztették életüket.

Az idén rendezett mekkai zarándoklaton haltak meg a legtöbben az elmúlt 16 év óta. Legutóbb 1990-ben vesztették életüket ennél többen – majd másfél ezren – az évenként megrendezett muzulmán vallási ünnepeken, amely szinte minden esztendőben halálos áldozatokkal jár. A csütörtöki tragédia oka egyelőre nem egyértelmű. Pénteken egy szaúdi belügyi illetékes úgy vélte, hogy a sátnűző három kőoszlophoz vezető Dzsamarat-híd előtt teherautókra pakolt bőröndök és táskák estek le a járművekről; ezeken sokan elbotlottak, az utánuk hömpölygő emberáradat pedig átgázolt rajtuk.

► MTI

Teremtés kontra fejlődés

A CBS amerikai tévécsatorna felmérése szerint az amerikaiak 55 százaléka nem hisz a darwini evolúciós elméletben, a Gallup közvélemény-kutató intézet pedig azt állapította meg, hogy minden harmadik amerikai tudományos igazságnak gondolja, amit a Biblia ír. A teremtélmélet hívei az iskolákban kezdték támadni a darwini eszméket, az utóbbi időben azonban a múzeumok is beálltak a sorba.

Kaliforniától Floridáig egy tucatnyi múzeum és dinópark meséli el a világ teremtésének hatnapos történetét, némelyik úgy, hogy látványos szerepet töltenek be benne a többi állattal egyszerre létrehozott dinoszauruszok. A Dallas közelében lévő Glen Rose-ban működik már több éve az úttörőnek számító Creation Evidence Museum. A gyűjtemény egyik meggyőzőnek szánt darabja az egyazon talajon látható dinoszaurusz- és emberi lábnyom: ebből a felületen szemlélő levonhatja azt a következtetést, hogy a két élőlény egy időben élt.

Floridában a Fort Lauderdale-i Creation Studies Institute animációs formában rekonstruálta a vízözönt Noé bárkájában és összes élőlényével – írta a *Corriere della Sera* című olasz napilap. Hasonlókat terveznek az Egyesült Államok több államában. Az arkansasi Eureka Springsben a Föld története nevű múzeum bemutatja az édenkertet, ahol békésen legelész a ragadozó Tyrannosaurus rex a növényevő dinókkal, és a béke akkor bomlik meg, amikor Ádám eszik a tiltott gyümölcsből. Földregések, vulkáni kitörések, áradások következnek ezután... Ohióban a nyáron nyitott a Fossils and Science Center. Alapítója azt állítja, hogy a Föld 8426 évvel ezelőtt egy hét alatt teremtettet.

Az egyház valójában nem dëmonizálja a fejlődélméletet. Isten egyik eszközének tekintti: „Úgy használni a Bibliát tudományos igazságok igazolására, mintha asztronómiai szöveg lenne, istenkáromlás” – mondja *Francisco Ayala* dominikánus szerzetes, az irvine-i egyetem biológusa.

► MTI

VB 2006

Ökumenikus istentisztelet a nyitány előtt

Ökumenikus istentiszteletre kerül sor Münchenben a nyári labdarúgó-világbajnokság június 9-i nyitómérkőzése előtt. A Németország–Costa Rica találkozót megelőzően a katolikus püspöki kar élén álló mainzi bíboros és az evangélikus egyházat irányító berlini püspök szolgálatával tartandó istentisztelet helyszíne a bajor város Miasszonyunk-temploma lesz. Mint ismeretes, a nem kereskedelmi szolgáltatók közül Németországban az evangélikus egyház nyerte el a labdarúgó-világbajnokság ingyenes műsorszórásának jogát. Így összesen tizenhatezer templomban és közösségi házban is követni lehet majd a képernyőkön a vb mérkőzéseit.

► MTI

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

SZÜLETÉS

Örömmel és Isten iránti hálával tudatjuk, hogy január 4-én megszületett Kollár-Bozzay András László nevű első gyermekünk.

Kollár Zsolt kétdobonyi segédlelkész és Bozzay Cecília

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy D. dr. Berki Feriz protopresbiter, a Magyar Ortodox Egyházmege esperes-adminisztrátora, a Nagyboldogasszony Magyar Ortodox Egyházközség vezető lelkésze hosszas betegség után elhunyt. Feriz atyát január 18-án helyezték örök nyugalomra a Farkasréti temetőben.

D. dr. Berki Feriz protopresbiter a Magyar Ortodox Egyházmege saját halottjának tekintti.

HALÁLOZÁS

„Az igaznak emlékezete áldott...”
(Péld 10,7)

Megrendülten tudatjuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy dr. Pusztay László volt katonalelkész, ágfalvi és surdi lelkész, az Evangélikus Országos Múzeum tárlatvezetője, sokak Laci bácsija Urunk akaratára szerint január 6-án, vízkereszt estéjén hazatért. Február elsején töltötte volna be 91. életévét. Január 21-én 11 órakor a budavári evangélikus templomban (Budapest I., Bécsi kapu tér) istentisztelet keretében vesztünk végső búcsút tőle, és adunk hálát életéért.

Hamvait szűk családi körben, a budakalászi temetőben helyezték örök nyugalomra. Gyászolják nővére, lányai, vejei, unokái és dédunokái.

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközségben január 22-én 10 órakor a családi istentisztelet keretében a Filia énekegyüttes szolgál. Január 24-én, kedden 18.30-kor a *Leiki kibeszélőműhely* keretében előadást tart Jónai Éva Hava. Téma: *A szavaink ablakok lehetnek egymás szíve felé.* Előzetes bejelentkezés szükséges. Telefonszám: 1/405-4877. Szeretettel hívjuk és várjuk az érdeklődőket.

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület soron következő előadását január 23-án, hétfőn 17.30-tól tartja a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközséggel közös rendezésben a Budapest XI., Bocskai út 10. szám alatti tanácsteremben. A vetített képes előadást az EKME elnökei – B. Pintér Márta és Ihrig Dénes – tartják *Kína és a kereszténység* címmel. Áhítattal B. Pintér Márta lelkészi elnök szolgál. Mindenkit vár az Evangélikus Külmisziói Egyesület és a kelenföldi gyülekezet vezetősege.

CÍMVÁLTOZÁS

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség címe megváltozott. Az új cím: 1161 Budapest, Hősök tere 10–11.

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Idős, mozgáskorlátozott hölgy mellé Budapestre bentlakásos gondozót keresek februártól. Érdeklődni egész nap az 1/335-0449-es telefonszámon lehet.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorny legszébb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyóragyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újjak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Jogosítvánnyal rendelkező fiatal keresünk mozgássérült fiunk mellé napi többórás munkára. Tel.: 20/824-2814.

Evangelikus naptár 2006 – Hibaigazítás

Idei naptárunk *Megfutottam pályámat* című rovatában az elhunyt lelkészfelesek felsorolásából sajnálatos módon kimaradt Kardos Józsefné. Családtagjaitól, azon gyülekezetektől, ahol lelkészfeleseként szolgált és mindenkitől, aki szerette és tisztelte őt, ezúton kérünk bocsánatot.

A külföldi magyar evangélikus gyülekezetek név- és címtárából kimaradt az Őriszigeti (Siget in der Wart – Ausztria) gyülekezet címe. A gyülekezet szíves elnézését kérve alább közöljük címüket:

Evangelische Pfarrgemeinde AB – Őriszigeti Evangélikus Egyházközség

7501 Siget in der Wart, Nr. 79.

Mag. Otto Mesmer lelkész

Tel.: 00 43/3352/33 335; fax: 00 43/3352/33 694; e-mail: evab.siget@aon.at

KENDEH K. PÉTER igazgató – Luther Kiadó

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Békében fekszem le, és el is alszom, mert csak te adod meg, Uram, hogy biztonságban élhessek! Zsolt 4,9 (1Kor 3,16; Mt 8,5–13; Róm 1,14–15/16–17; Zsolt 92) Olykor nehéz megszabadulni azoktól a gondolatoktól, melyek macacsul megragadnak a fejünkben, s távozásuknak egyetlen apró jelét sem észleljük. Az álmatlan éjszakák, éjjeli tusakodások mindennél jobban elfárasztanak. Szinte lehetetlen felvenni a harcot ellenük. Egyedül az Úr adja meg, hogy gondolataink biztonságos helyen lehessenek, ahol semmilyen gonosz nem rontja meg, semmilyen sötétség nem keríti hatalmába őket. Milyen nagy áldás békében álomra hajtani a fejünket!

Hétfő

Ő az élő Isten, aki megmarad mindörökké. Az ő királysága megdönthetetlen. Dán 6,27 (Jn 10,28; Ézs 19,19–25; Józ 10,1–15) Dárius királyt ámulatba ejtette, hogy Isten megtapasztalhatóan jelen van Dániel életében. Nem az oroszlánok vereméből és a tüzes kemencéből kilépő Dániel tisztelte és magasztalta az uralkodót, akinek mindene megvolt, hanem azt az Urat, akit bár nem látott, de akiről hitte, hogy Dánielt segítette. Micsoda különbség! Áldott az az ember, aki saját magát megdönthetőnek és mulandónak tartja, de Istent örökké uralkodónak, el nem múló hatalmasságnak.

Kedd

Jézus Krisztus mondja: „Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.” Jn 20,21 (Ézs 35,3; 1Kir 17,8–16; Józ 11,1–15) Aki ezt az igét szívébe zárta, megkapta a stafétabotot. Rajta a sor. Rajtunk a sor. Vinnünk kell az evangéliumot – szerteszét, de nem összevissza. Hiszen Jézus azt mondja, mielőtt elküldi tanítványait: „Békesség néktek!” Így kell hát nekilátnunk – belemarkolva legmélyebb valónk tarisznyájába, s szórva azt, amit mi is csak úgy kaptunk: imádság, áldás és lelki ének erejét, jó szót és jó szándékot, irgalmasságot, figyelmességet, bátorítást, az üdvösség jó hírét...

Szerda

Rendelkezéseket adtam nektek, és megismertetem velük törvényeimet, amelyek által él az ember, ha megtartja azokat. Ez 20,11 (1Tim 1,8; Ruth 1,1–8/9–15/16–19a/19b–21; Józ 20,1–9) A törvény rend. Isten országában rend van. Minden lakos igazodik hozzá. Ez természetes. Ha Isten rendetlen lenne, jaj lenne a mennyei világnak; talán már nem is létezne. De ő „rendes”. Tanulhatunk tőle! És azoktól is, akik az ő országában élnek. Rendet. Mert akinek rend van az életében, boldog ember. A mennyországban csak boldog emberek élnek.

Csütörtök

Te vagy, Uram, reménységem, te vagy, Uram, bizodalmam ifjúkorom óta. Zsolt 71,5 (1Jn 2,28; ApCsel 13,42–52; Józ 22,1–20) Mennyi fiatal van, akiknek még van esélyük arra, hogy elmondhassák: nem Isten nélkül nőttem fel, mert személyes kapcsolatom volt vele. Mennyi fiatal jön-megy mellettünk, körülöttünk, talán saját lakásunkban, talán a szomszéd utcában, akik most még nem tudnak kimondani: ... ifjúkorom óta. Milyen jó és „üdvös”, mikor felnőttként valakinek az ajkáról nem az öreg zsoltáros iránti irigység szava fakad, hanem vele együtt tudja mondani: „Te vagy, Uram, reménységem...”

Péntek

Jézus így imádkozott: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” Jn 17,15 (Zsolt 119,133; Lk 4,22–30; Józ 22,21–34) Nem kell megállítani a világot, ha valaki ki akar belőle szállni! Elég, ha – ebben a kavalkádban, amelyet oly sokszor nem is értünk, csak vele együtt forgunk – az Úrra figyelünk. Az egészségünket, családi életünket, értékes baráti-testvéri kapcsolatainkat, hitéletünket, áhítatos óráinkat veszélyeztető pörgés abban a pillanatban megszűnik, amikor Istenre tekintünk. Mert a rohanó, leterhelt életmódra jellemző pörgés nem Istentől való. Jézus azért imádkozik, hogy az Atya megőrizzen bennünket a gonosztól. Engedjük meg ezt neki!

Szombat

Az ítélet pedig azt jelenti, hogy a világosság eljött a világba. Jn 3,19 (Ézs 9,1; Jel 15,1–4; Józ 23,1–16) Isten jelenlétében minden világos lesz. Minden bűn: mulasztás, szeretetlenség, figyelmetlenség, hanyagság, hazugság, ferdítés, belemagyarázás, félrebeszélés, vádaskodás, önhittség. Minél kevesebb van belőlük, minél többet számolunk fel személyes életünkben, annál kevesebb fájdalommal jár az ítélet most és majd akkor. Jézus eljött a világba. Hozzád megérkezett-e már?

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 22-től január 29-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
10.00 / Duna Tv Református istentisztelet közvetítése Páparól. Igét hirdet ifj. Márkus Mihály. (60') 11.40 / mtv és m2 Evangélikus templomok Nyíregyháza és Pilis Szerkesztő: Nagy László (20') 12.05 / Duna Tv Magyarország kincsei – Templomok Evangélikus templom – Aszód (5') 12.10 / Duna Tv Élő egyház (26') 13.55 / mtv Örömhír. Az evangélikus egyház műsora többek között Döbrentei Gáborra emlékezik, és beszámol az ökumenikus imahétről is. (26')	9.30 / PAX Könyvek és szabadulás (angol filmdráma, 1990) (105') 11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre. Imák, imaévek, nevezetes esztendőök A műsor témájának apropója, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia az új esztendő első napján imaévet hirdetett a nemzet lelki megújulásáért. 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! (30') 18.00 / m2 Híres zenéi gyűjtemények Kájoni-kódex – II/I. rész (20') 20.30 / PAX Kolostorok világa 1. rész: A pannonhalmi bencés főapátság (26')	13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása 15.00 / PAX Beszédtema 62. rész: Jézus a régészet tükrében (32') 16.20 / mtv Maradj velünk Találkozás Jézussal (10') 16.50 / PAX Ébredés, 18. rész (ZMC – 27') 19.29 / Bartók rádió Verdi: A trubadúr. Négyfelvonásos opera 20.00 / Duna Tv Eldorádó (magyar játékfilm, 1988) (99') 21.25 / tv2 Üvegtigris (magyar vígjáték, 2000) (103')	11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15') 12.30 / Duna Tv Isten kezében. Novotny Zoltán portréja (ism.) (26') 13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. A nap és a hold templomai Debrecenben (20') 16.30 / mtv Tanúságtévek „A hiány...” (30') 18.45 / PAX Ötödik nyári dicsőítő iskola (27') 23.40 / mtv Ránk szakad az ég (olasz film, 2001) (94')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Blázy Árpádné evangélikus lelkészt hallhatjuk. 12.25 / Duna Tv Magyarország kincsei – Templomok. Református templom, Vizsoly (5') 12.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 21.00 / PAX Tegyetek tanítványokká minden népeket. A dokumentumfilm megtérésekről, a szegénységből való kiemelkedés lehetőségéről, az intenzív és szolidáris közösség újra- vagy megteremtéséről szól. (50') 22.05 / m2 Feleségemnek 37. születésnapjára (amerikai film, 1996) (90')	9.45 / m2 Nagy mise, 1. rész (25') 13.00 / mtv Mozart! – Élőben Pekingből Hangverseny-közvetítés (95') 13.30 / Kossuth rádió Az Úr közel! A baptista egyház félórása 14.05 / Bartók rádió „Egész jövő boldogságom az ön kezében van...” Mozart leveleiből (52') 17.00 / PAX Eutanázia – Eutélia (21') 19.35 / Bartók rádió Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyeremét 20.00 / Duna Tv Holokauszt-emléknap Komorok (magyar dokumentumfilm) (30')	7.45 / Hallmark Noé bárkája (amerikai film, 1999) 1. rész (80') 9.35 / PAX Beszédtema 65. rész: Szervátültetés (32') 10.10 / PAX IV. országos evangélikus bábjátékverseny (40') 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26') 19.30 / Bartók rádió Mozart: Così fan tutte. Kétfelvonásos opera 20.00 / Duna Tv Eskiivő (francia–orosz játékfilm, 2000) (109') 21.00 / m2 Miért? Műsor a történelemről (50' és 30')	7.45 / Hallmark Noé bárkája (amerikai film, 1999) 2. rész (80') 9.10 / m2 Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (ism.) 10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Budapestre, a budahegyvidéki evangélikus templomból. Igét hirdet Hafenschér Károly lelkész, országos irodaigazgató. (56') 11.00 / mtv és m2 Kastl – Magyar Gimnázium (30') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 15.00 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (35') 20.25 / PAX Jézusnak zenélek (koncertfilm) (37')

Következő számunkban:

Elkészül a kórházlelkész

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hifo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (116 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztéssel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.